

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра «Банківська справа»

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)
“ ” _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою «Міжнародний банківський бізнес»

(назва освітньої програми)

на тему: **«ОРГАНІЗАЦІЯ НАДАННЯ ДЕПОЗИТНИХ ПОСЛУГ У**
БАНКУ»

(назва теми)

Виконавець:

Студентка ЦЗФН

Носкова Д.М.

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

К.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Кретов Д.Ю.

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2024

АНОТАЦІЯ

Носкова Д.М. «Організація надання депозитних послуг у банку»
Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньою програмою «Міжнародний банківський бізнес», Одеський національний економічний університет - Одеса, 2024

У роботі розглядаються теоретичні основи організації депозитних операцій комерційних банків. За результатами проведеного дослідження у першому розділі розглянуто сутність депозитних операцій, їх класифікацію та методики оцінки ефективності.

Проаналізовано сучасний стан та тенденції розвитку ринку банківських депозитів в Україні. Проведена оцінка місця АТ КБ «ПриватБанк» на ринку депозитних послуг та ефективність депозитної політики банку.

Запропоновано шляхи подальшого удосконалення депозитних операцій комерційних банків України в умовах воєнного стану.

Ключові слова: банк, вклад, депозит, депозитна операція, ефективність, АТ КБ «ПриватБанк», удосконалення

ANNOTATION

Noskova D.M. "Organization of provision of deposit services in the bank"
Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 072 «Finance, Banking and Insurance»
for the educational program " International banking business "
Odessa National Economic University - Odessa, 2024

The paper examines the theoretical organization of deposit operations of commercial banks. According to the results of the research, the essence of deposit operations, their classification and efficiency assessment methods are considered in the first chapter.

The current state and development trends of the market of bank deposits in Ukraine are analyzed. An assessment of the place of JSC CB "PrivatBank" in the market of deposit services and the effectiveness of the bank's deposit policy was carried out.

Ways of further improvement of deposit operations of commercial banks of Ukraine in the conditions of martial law are proposed.

Keywords: bank, deposit, deposit, deposit operation, efficiency, JSC CB "PrivatBank", improvement

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ В БАНКУ.....	5
1.1. Сутність депозитних операцій банку та класифікація банківських вкладів.....	5
1.2. Нормативно - правове регулювання надання депозитних послуг у банку.....	13
1.3. Методи оцінки ефективності депозитних операцій.....	19
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКАМИ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	27
2.1. Сучасний стан ринку банківських депозитів в Україні.....	27
2.2. Оцінка місця АТ КБ «ПриватБанк» на ринку депозитних послуг.....	35
2.3. Оцінка ефективності депозитних продуктів в АТ КБ «ПриватБанк».....	44
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАДАННЯ ДЕПОЗИТНИХ ПОСЛУГ У БАНКУ.....	52
3.1. Зарубіжний досвід організації надання банківських депозитних послуг.....	52
3.2. Удосконалення депозитних операцій в АТ КБ «ПриватБанк».....	58
ВИСНОВКИ.....	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	72

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах формування ресурсної бази українських банків має велике значення для їх ефективної діяльності. Одне з головних джерел формування ресурсної бази банку є його депозитні операції. На основі депозитних операцій формується основна частина ресурсів банку, яка виступає джерелом для здійснення активних операцій, тому комплексне дослідження теоретичних і практичних питань, що розкривають зміст підходів до розгляду депозитних операцій банківських установ, механізму їх формування та використання, є важливою та актуальною проблемою сучасного фінансового ринку України. Для стабільного функціонування банківської установи варто ефективно організовувати надання депозитних послуг з подальшим отриманням максимального результату. Саме тому, існують актуальні питання, що потребують подальшого аналізу та вирішення, розробки наукових засад з пошуку шляхів ефективного розвитку організації надання депозитних послуг у банку.

Провідні українські науковці, такі як Алексеєнко М.Д., Андросова О.Ф., Бойко С.В., Владика Ю.П., Герасименко Д.Д., Демчук Н.І, Донченко Т.В., Зверяков М.І., Землякова І.С., Коваленко В.В., Колодяжна Т.В., Котковський В.С., Ларіонова К.Л., Литовченко О.Ю., Макаренко Ю.П., Мулик Т.О., Назар Т.Я., Павлишин О, Продан М.В., Радченко Н., Савлук М., Сергєєва О.С., Ситник Н.С., Талалай Д.В., Тарасевич Н.В, Тищенко В.В., Хацько В.В. Хміль Л., Череп А.В., Янісів Ю.В., Яровенко Г.М. у своїх роботах розглянули економічну сутність депозитних операцій та технологію їх проведення в банках. Однак, проблеми в організації депозитних операцій в банках в сучасних реаліях воєнного стану є недостатньо дослідженими.

Мета дослідження. Метою даної роботи є формування теоретичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення організації надання депозитних послуг у банку.

Відповідно до визначеної мети у роботі вирішено наступні завдання:

- вивчити сутність депозитних операцій банку та класифікація банківських вкладів;
- дослідити нормативно - правове регулювання надання депозитних послуг у банку;
- визначити методи оцінки ефективності депозитних операцій;
- проаналізувати сучасний стан ринку банківських депозитів в Україні;
- визначити місця АТ КБ «ПриватБанк» на ринку депозитних послуг;
- оцінити ефективність депозитних продуктів в АТ КБ «ПриватБанк»;
- охарактеризувати зарубіжний досвід організації надання банківських депозитних послуг;
- надати шляхи удосконалення депозитних операцій в АТ КБ «ПриватБанк».

Об’єкт та предмет дослідження. Об’єктом дослідження є фінансово-економічна діяльність банку. Предметом – процес надання депозитних послуг у банку на прикладі АТ КБ «ПриватБанк».

Методи дослідження. У роботі використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. До загальнонаукових можна віднести: причинно-наслідковий аналіз, сходження від абстрактного до конкретного, аналогія, структурно-функціональний метод, класифікація тощо. Використовувалися такі емпіричні методи як горизонтальний і вертикальний аналіз, прямий математичний розрахунок тощо.

Інформаційною базою дослідження є Закони України, постанови Національного банку України, звіти АТ КБ «Приватбанк», матеріали конференцій, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (60 найменування). Загальний обсяг роботи становить 78 сторінок. Основний зміст викладено на 71 сторінках. Робота містить 14 таблиць, 25 рисунків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ В БАНКУ

1.1. Сутність депозитних операцій банку та класифікація банківських вкладів

В умовах загострення конкурентної боротьби на ринку банківських послуг питання формування ресурсної бази банків в достатньому обсязі має велике значення для їх ефективної діяльності та розвитку банківської системи загалом. Наявність достатнього обсягу депозитних ресурсів дає змогу здійснювати активні операції для досягнення максимального прибутку з урахуванням можливих ризиків [1, с. 802].

Залучення коштів у банки, створення їх ресурсів із метою подальшого розміщення та отримання доходу називається пасивними операціями банку. Це – залучення коштів на поточні рахунки підприємств, організацій, індивідуальних підприємців, а також фізичних осіб, отримання банками кредитів, відкриття депозитів, накопичення власного капіталу банку, випуск цінних паперів та інше.

Отже, депозитні операції, що здійснюються комерційними банками, відображаються у пасивах бухгалтерського балансу. Депозитні операції у пасивах балансу комерційного банку займають основну частку. Відомо, що якість управління банком визначається за допомогою його ефективного управління пасивами, тобто від того, наскільки ефективно банк здійснює управління депозитними коштами настільки ефективно проводиться управління банком загалом.

Депозитна діяльність передбачає залучення банками вільних грошових коштів фізичних і юридичних осіб. Під час цього процесу використовуються різні види банківських рахунків. Залученими ресурсами банку є тимчасово вільні кошти вкладників – фізичних і юридичних осіб, які мобілізовані банком на певних умовах і на певний термін чи до запитання. Ці кошти

використовуються відповідно до режиму рахунка і банківського законодавства та зберігаються на рахунках клієнтів-вкладників [16, с. 112].

Розглянемо поняття «депозитна операція» банку, що надаються в українських нормативних документах (рис. 1.1).

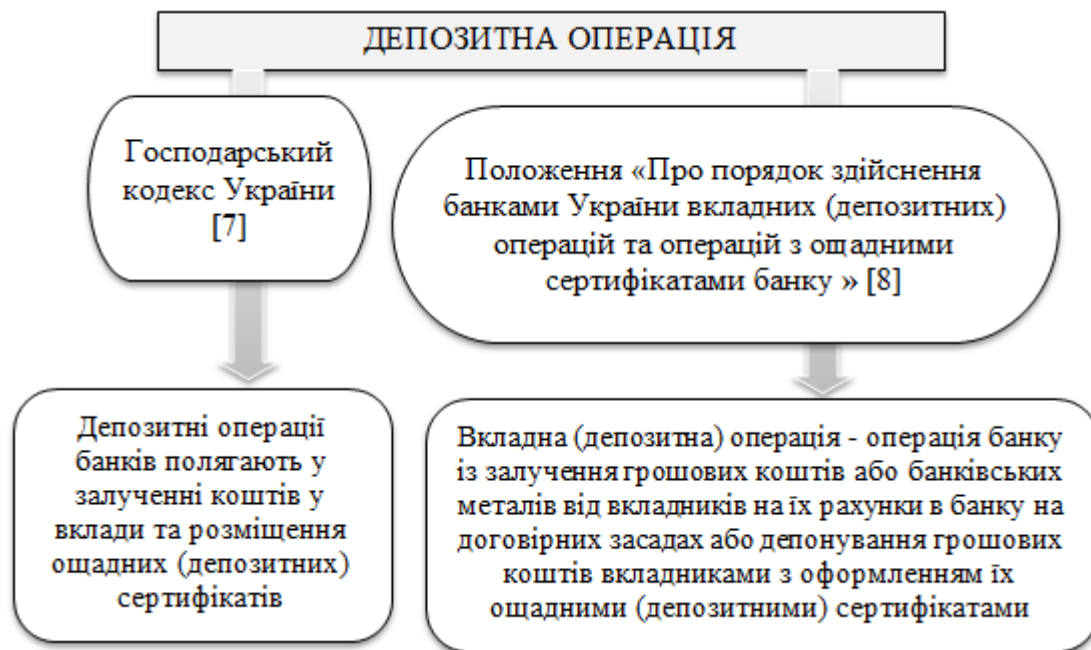

Рис. 1.1. Визначення поняття депозитної операції в законодавчих актах України (розроблено за [7, 8])

Окрім законодавчих актів, дослідження сутності депозитної операції розглядався значною кількістю науковців. На рис. 1.2 представлено визначення поняття «депозитна операція банку» в сучасній вітчизняній науковій літературі.

Отже, спираючись на інформацію з рис. 1.1. та рис. 1.2, вважаємо доцільним надати власне визначення депозитної операції, як операції банку щодо залучення грошових коштів у готівковій або безготівковій формі, в національній чи іноземній валюті або банківських металів вкладників на депозитні рахунки на умовах укладеного договору та відповідно до чинного законодавства України.

До цих операцій належать:

– залучення коштів фізичних та (або) юридичних осіб у вклади (депозити);

- розміщення залучених коштів від свого імені та власним коштом на умовах повернення, платності та терміновості;
- відкриття та запровадження банківських рахунків фізичних та юридичних осіб.

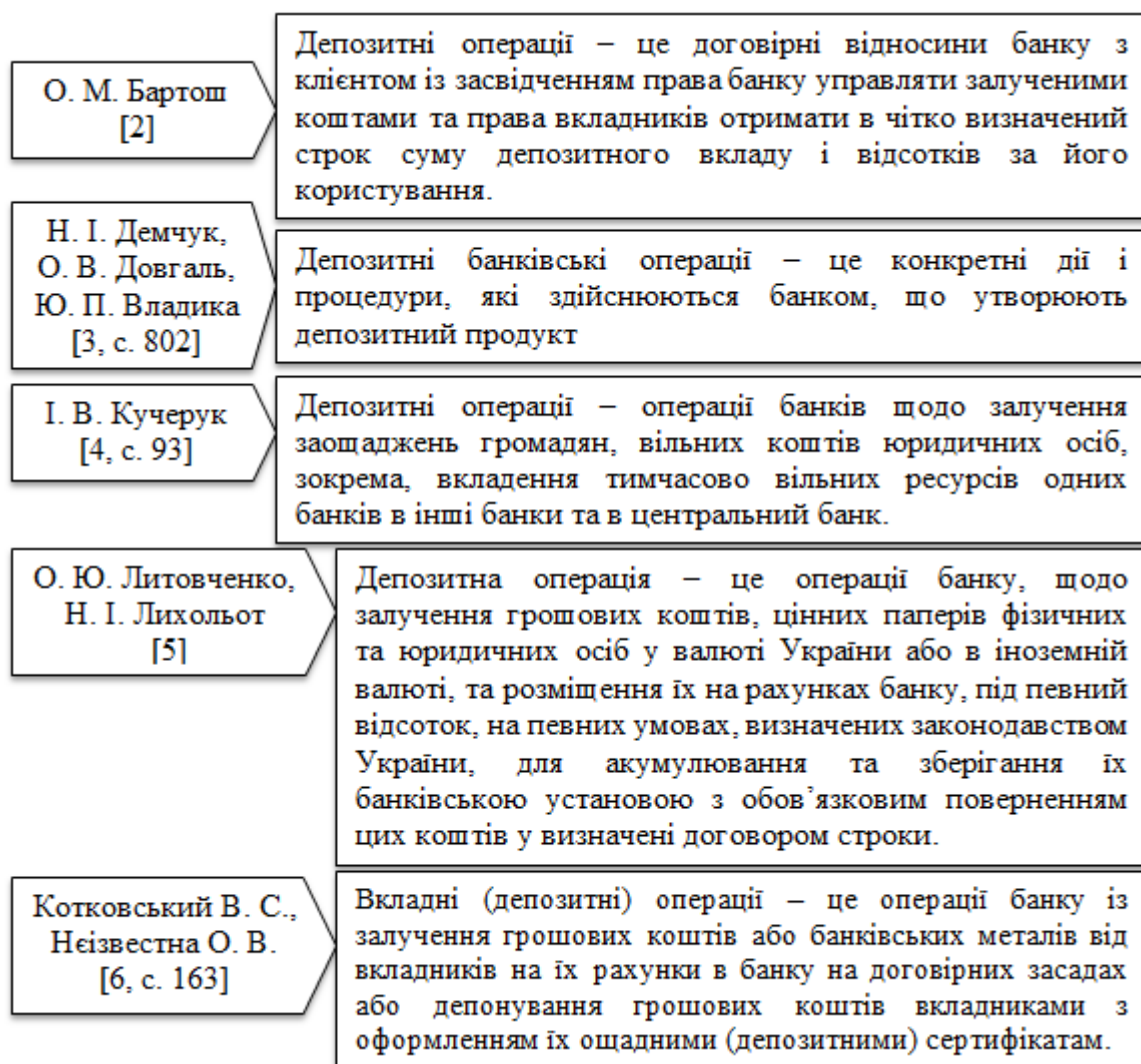

Рис. 1.2. Визначення поняття «депозитна операція банку» в сучасній вітчизняній науковій літературі (розроблено за [2 - 6])

Для здійснення депозитних операцій відкривається в банку депозитний рахунок – будь-який відкритий рахунок для певного клієнта в банку, на якому зберігаються його грошові кошти. Перевагою депозитного рахунка є дохід, який приносить такий рахунок, а недоліком є те, що депозит приносить дохід нижчий порівняно з тим, який приносить звичайний капітал [9].

Залучені кошти юридичних та фізичних осіб банки розміщують на депозити. Слово «депозит» походить від латинського терміну – «depositum», що означає «переданий на зберігання».

Відповідно до Цивільного кодексу України (deposit) – угода, відповідно до якої одна сторона (банк), що прийняла від іншої сторони (вкладника) або для неї грошову суму (вклад), що надійшла, зобов'язується виплачувати вкладникові таку суму та проценти на неї або дохід в іншій формі на умовах та в порядку, встановлених договором [7].

Доцільно також визначити поняття дефініції «депозит», що трактує інше законодавство (рис. 1.3)

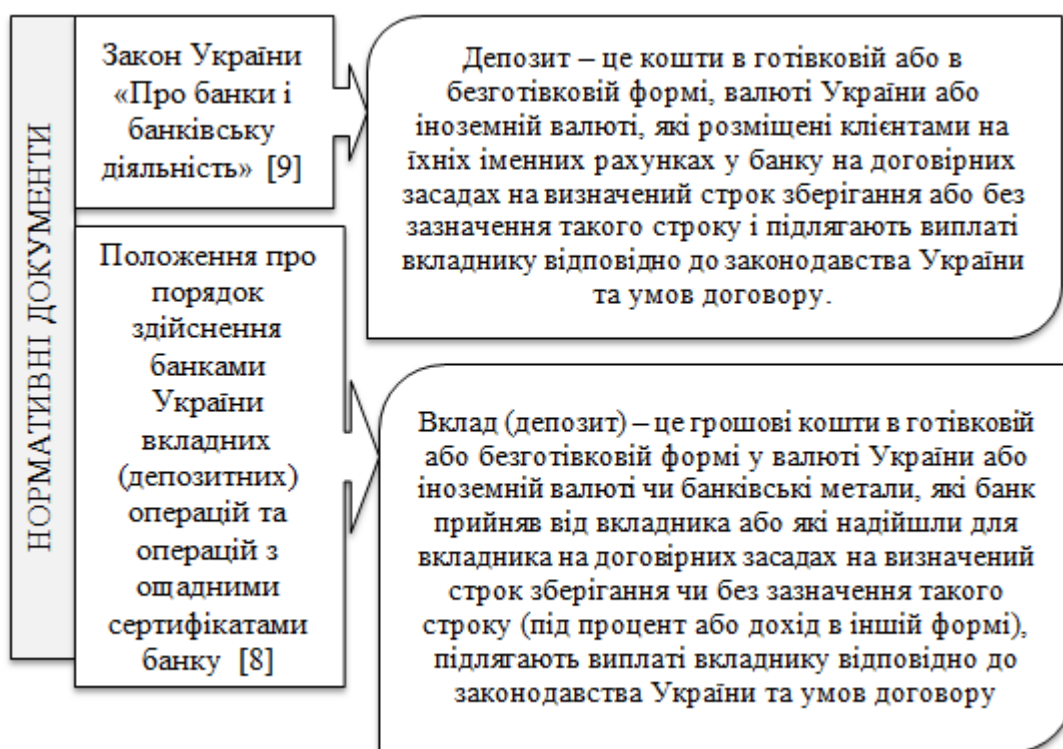

Рис. 1.3. Визначення поняття «депозит» в нормативно-правових актах України (розроблено за [8, 9])

Поняття «депозит», що обговорюється в науковій літературі представлено на рис. 1.4. Найбільш повне визначення депозиту, на наш погляд, надається в Постанові №516.

Отже під вкладом (депозитом) будемо розуміти повну передача коштів з зобов'язанням повернення, що супроводжується свободою одержувача до їх

розпорядження. Вклади (депозити) являють собою термінові вклади клієнтів банку та вклади до запитання.

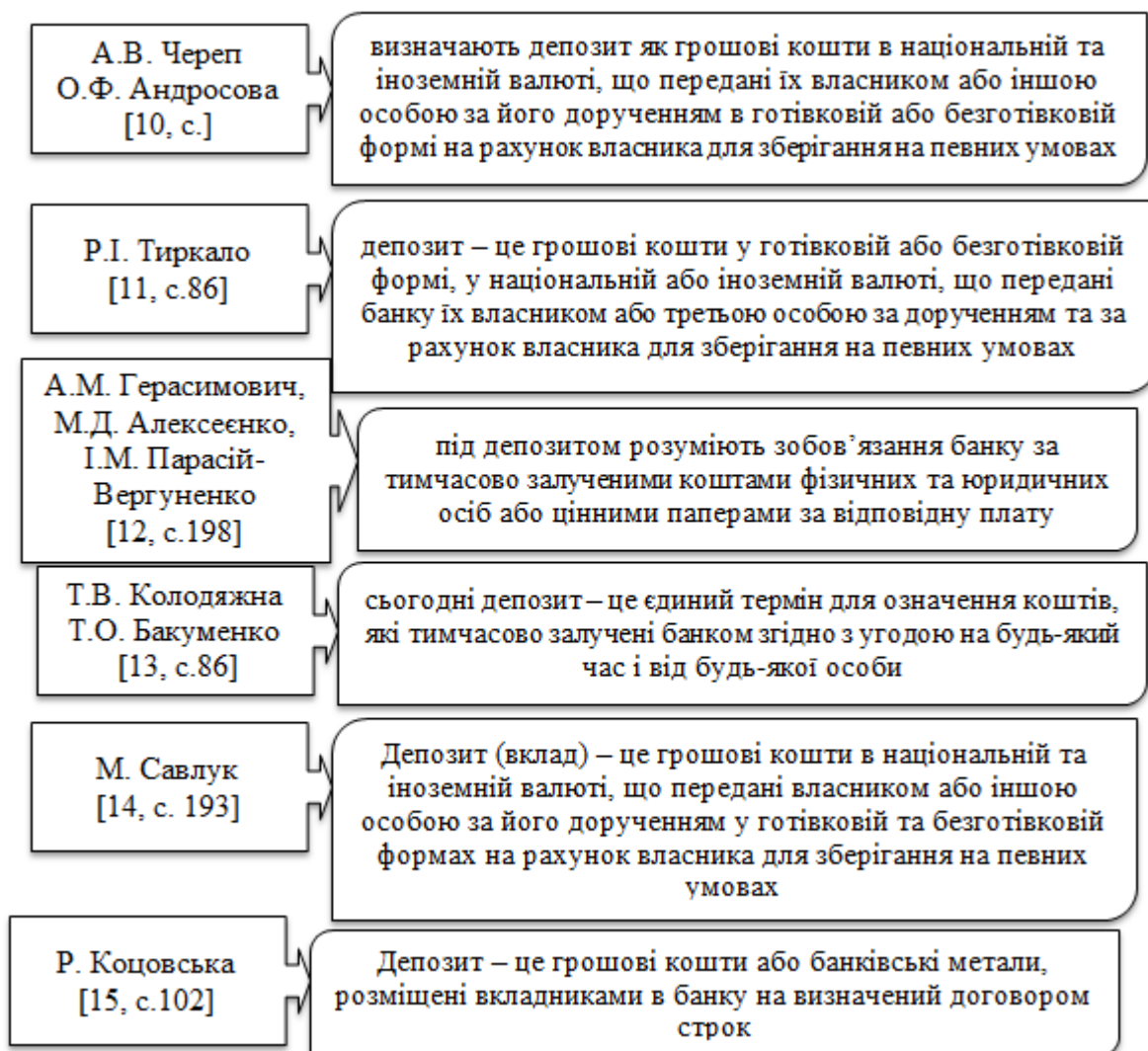

Рис. 1.4. Визначення поняття «депозит» в науковій літературі (розроблено за [10 - 15])

Банк сам залучає кошти вкладників за власною ініціативою, пропонуючи за позикові кошти виплачувати відсотки. Процентна ставка змінюється залежно від термінів. Термінові вклади (депозити) є найважливішими чинниками отримання прибутку банків, що використовуються для проведення активних операцій банками, придбання цінних паперів, що сприяють отриманню прибутку задля забезпечення довгострокового зростання.

В даний час спектр депозитних операцій, що проводяться банками надзвичайно широкий. Згідно з потребами клієнтів банки пропонують різні

види депозитних рахунків, що відрізняються один від одного за багатьом ознаками. Кожен депозитний продукт має унікальні властивості, які доцільно враховувати при визначенні цільової клієнтської аудиторії. Виявлення суттєвих критеріїв класифікації депозитних операцій дозволяє визначити особливості депозитної політики комерційних банків у сфері залучення ресурсів.

Класифікація – це логічна операція поділу обсягу поняття, являє собою деяку сукупність поділів. За основу для такого поділу вибираються ознаки, суттєві для досліджуваного предмета чи явища – критерії класифікації. Класифікація дозволяє виявити суттєві закономірні зв'язки між видами, перехід від одного виду до іншого у розвитку. Межі між видами, як правило, дуже умовні та відносні. Розвиток знання про предмет або явище дозволяє уточнювати, доповнювати та змінювати їх класифікацію. Дані ознаки, безумовно, багатоаспектні, вони відображають усі сторони здійснення депозитних операцій.

Прийнята у банківській практиці класифікація депозитних операцій дуже різноманітна. Класифікація депозитних операцій має вкрай важливе значення для банку, оскільки саме на її основі проводиться структурний аналіз депозитних операцій, необхідний для визначення ступеня ліквідності комерційного банку, диверсифікації його пасивів, відповідності пасивів та активів за термінами тощо. Класифікувати депозитні операції можна за різним критерієм.

Найбільш часто депозитні операції діляться за: категоріям вкладників; видам вкладів; призначенням; термінами; способом виникнення; сплачуваними відсотками; економічного змісту; техніці оформлення; наявності пільг під час проведення депозитних операцій; ступеня ліквідності; режиму використання рахунку; наявності обмежень; умов внесення та вилучення.

При цьому слід наголосити, що вищенаведені класифікаційні критерії повною мірою відносяться і до об'єктів депозитних операцій – депозитам. У

зв'язку з цим можна стверджувати, що основою класифікації депозитних операцій є класифікація власне депозитів. Ґрунтуючись на перерахованих вище критеріях класифікації депозитних операцій, розберемо докладно, які саме види депозитів найчастіше використовуються у банківській практиці (рис. 1.5).

Рис. 1.5. Класифікація депозитів (розроблено за [17])

Дуже важлива класифікація за категорію вкладників, оскільки для банку має важливе значення категорія власників рахунків. Наприклад, відомо, що рахункам населення до запитання властива менша волатильність, ніж рахункам до запитання підприємств та організацій. Вплив цього факту на депозитну базу банку неможливо оцінити, не провівши структурний аналіз депозитів, заснованого на їх класифікації за категоріям вкладників.

Класифікація депозитних операцій за видами вкладів дуже різноманітна і залежить як від цілей вкладення коштів вкладником, і від умов, пропонованих банком. В останні роки, завдяки розвитку фінансових інновацій, кількість видів вкладів, що пропонуються банками, різко зросла. Прагнення банків залучити різноманітні групи клієнтів та стимулювати їх зберігати вільні кошти на банківських рахунках є причиною зростаючої конкуренції, яка і породжує нові види вкладів. Дуже поширеними є такі види депозитів, як: виграшні; молодіжно-преміальні; пенсійні та ін.

За призначенням депозити поділяються на транзакційні (використовувані щодо розрахунків) і ощадні (використовуються з метою накопичення). Одним із найважливіших критеріїв класифікації депозитних операцій є термін вкладу. За строками депозити можуть бути або поточними (до запитання), або терміновими. Відомо, що депозит може бути отриманий банком двома шляхами. У зв'язку з цим по способу виникнення депозити поділяються на первинні (безпосереднє внесення коштів на рахунок вкладником) та похідні (банк створює депозити сам, видаючи позички, випускаючи депозитні та ощадні сертифікати, чеки тощо).

За процентами, що сплачуються, депозити поділяються на депозити з фіксованою або плаваючою процентною ставкою, а також безвідсоткові (наприклад, деякі рахунки до запитання). Крім того, за депозитами можуть нараховуватися або прості, чи складні відсотки.

Банки можуть надавати пільги під час проведення депозитних операцій. Наприклад, найбільш лояльним або ж найбільш цінним для банку клієнтам може бути запропонований підвищений депозитний відсоток. Внаслідок цього наявність чи відсутність пільг за депозитними операціями також може служити класифікаційним критерієм.

Депозити доцільно класифікувати за рівнем ліквідності. Цей критерій дуже важливий для вкладників, оскільки при виборі конкретного виду вкладу у процесі розміщення депозитів на банківських рахунках вкладники зазвичай керуються саме ступенем ліквідності депозитів.

1.2. Нормативно - правове регулювання надання депозитних послуг у банку

Депозитна діяльність банку визначається високим рівнем ризику, який вона несе для споживачів банківських послуг. Саме тому нормативно-правове регулювання відносин між банком та його вкладниками набуває важливого значення, оскільки саме нормативно-правові акти регламентують можливості, права та обов'язки як банківських установ, так і вкладників.

Загальні положення щодо депозитних (вкладних) операцій банків представлені у Цивільному та Господарському (ст. 340 [18]) кодексах України.

Згідно зі статтею 340 Господарського кодексу України, депозити утворюються за рахунок коштів у готівковій або у безготівковій формі, у гривнях або в іноземній валюті, що розміщені юридичними особами чи громадянами (клієнтами) на їх рахунках у банку на договірних засадах на певний строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства та умов договору. Договір банківського вкладу (депозиту) укладається у письмовій формі [7].

Щодо регулювання депозитних операцій Цивільним кодексом, то воно визначено в статтях 1058 – 1065 (рис. 1.6).

Депозитні операції банків регулюються і іншими законами України. Такими, як Закон «Про банки і банківську діяльність». Ст. 19 Закону регламентує ведення депозитної діяльності банку тільки при наявності ліцензії на даний вид діяльності, стаття 48 свідчить, що спеціалізованим банкам (за винятком ощадного) забороняється залучати вклади (депозити) від фізичних осіб в обсягах, що перевищують 5 відсотків капіталу банку. Згідно зі статтею 57 Закону України «Про банки і банківську діяльність» вклади фізичних осіб комерційних банків гарантуються в порядку, передбаченому законодавством України.

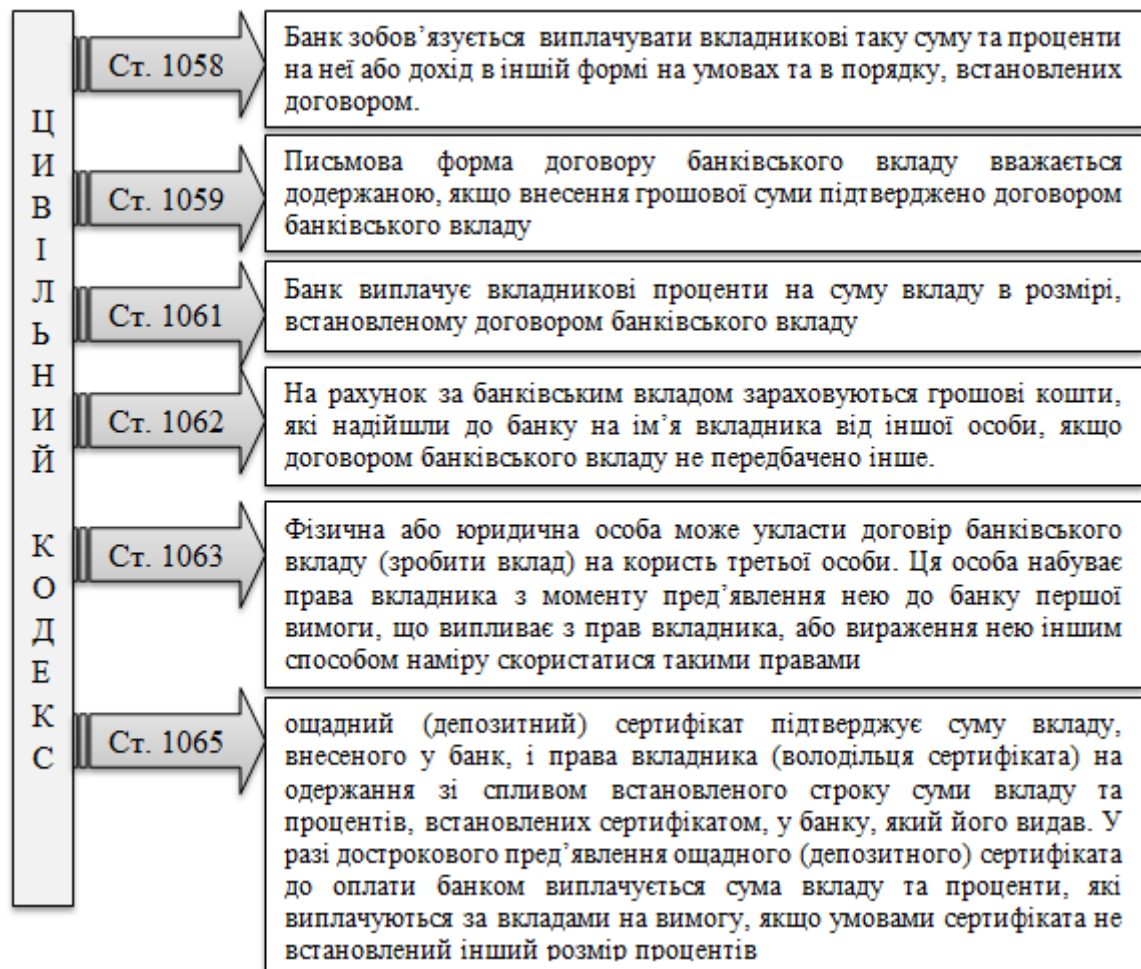

Рис. 1.6. Регулювання депозитних операцій Цивільним кодексом України (розроблено за [19])

Відповідно до глави 6 статті 63 Закону України «Про платіжні послуги» [20] для виконання платіжних операцій з коштами (крім електронних грошей) банки мають право відкривати своїм клієнтам такі банківські рахунки: вкладний (депозитний) рахунок; поточний рахунок; рахунок умовного зберігання (ескроу); кореспондентський рахунок; розрахунковий рахунок.

Загальний порядок залучення банками України грошових коштів (як у національній, так і в іноземній валюті) або банківських металів від юридичних і фізичних осіб на їх поточні, вкладні (депозитні) рахунки та розміщення ощадних (депозитних) сертифікатів визначений у Положенні про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій та операцій з ощадними сертифікатами. Основні аспекти Положення щодо

регулювання депозитної діяльності комерційного банку представлені на рис. 1.7.

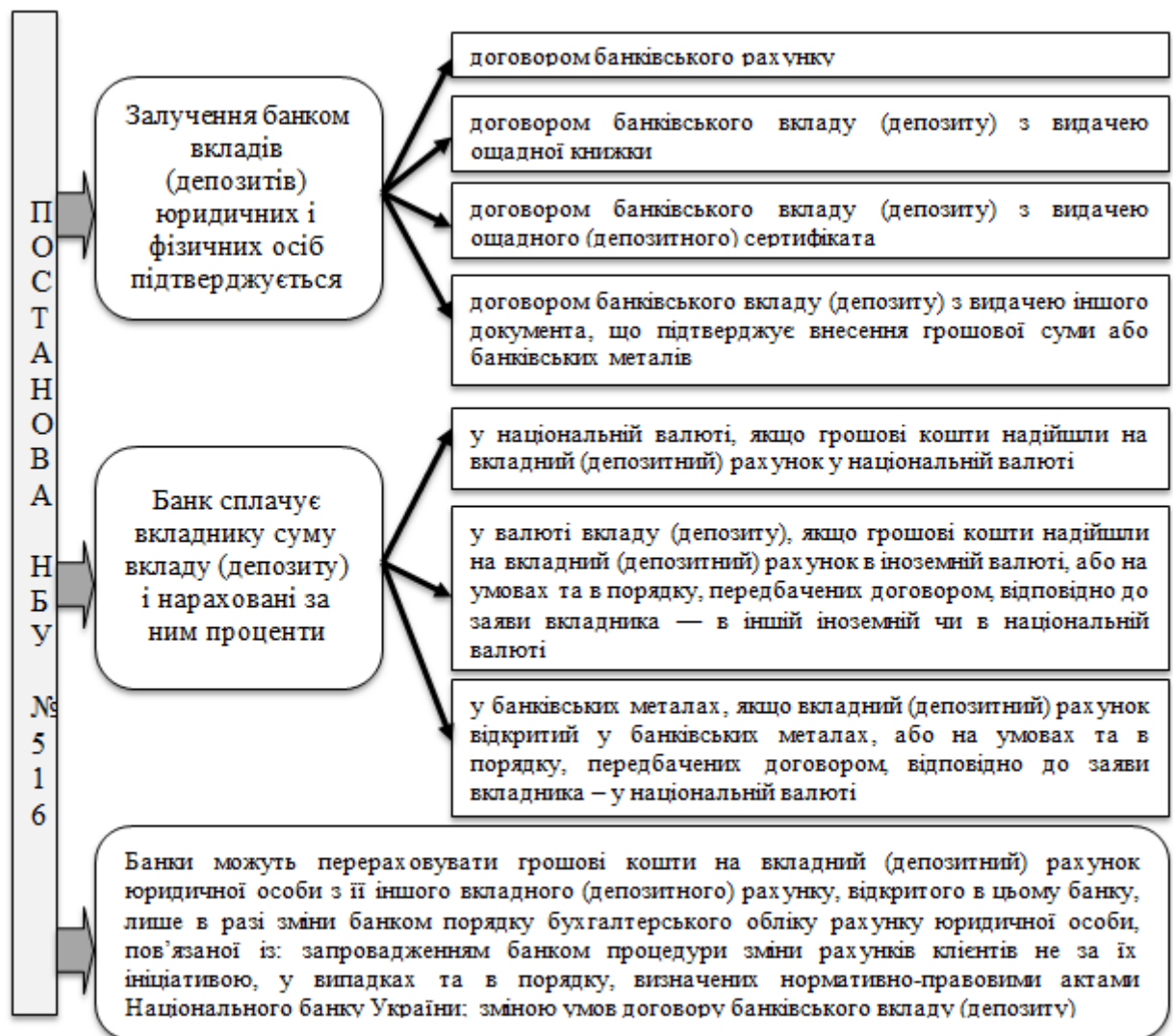

Рис. 1.7. Основні аспекти «Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій та операцій з ощадними сертифікатами банку» щодо оформлення депозитного вкладу (розроблено за [8])

Отже, депозитні відносини між банком і клієнтом оформляються в письмовій формі. Права клієнта і обов'язки банку щодо оформлення договору депозитного вкладу наведені на рис. 1.8.

Зміст та обсяг права фізичних осіб на банківські вклади полягає в гарантії отримати свої кошти від банку на умовах та в порядку, встановлених

договором. Водночас у разі визнання банку неплатоспроможним гарантією забезпечення прав вкладників є відшкодування грошової суми за вкладом.

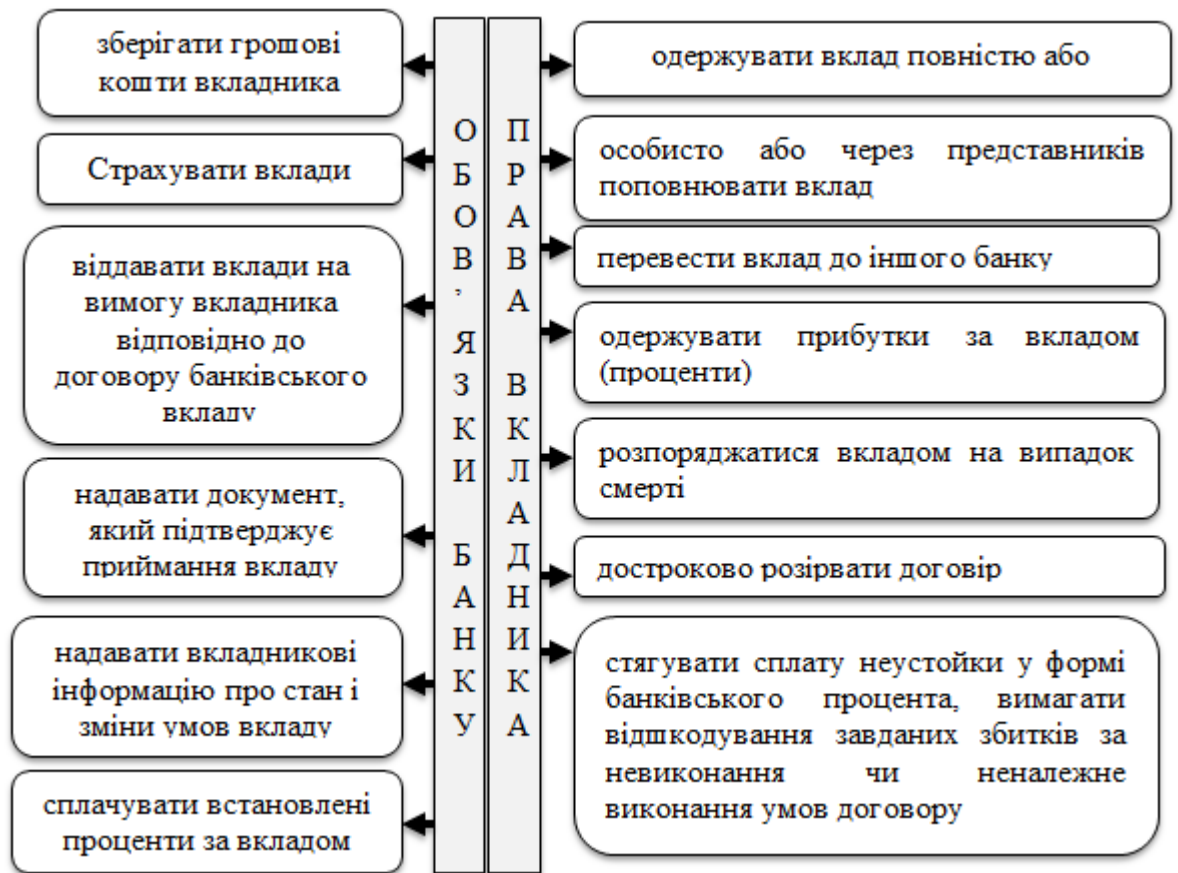

Рис. 1.8. Права клієнта і обов'язки банку щодо оформлення договору депозитного вкладу (розроблено за [20])

Як вже було відзначено вище, Закон «Про банки та банківську діяльність» гарантує захищеність депозитних вкладів на рівні держави. Система гарантування вкладів – важливий чинник фінансової стабільності економіки держави. Така система захищає вкладників у разі виведення неплатоспроможних банків з ринку банківських послуг та запобігає паніці, що зазвичай призводить до масового відпливу фінансових ресурсів із банківської системи [21, с. 88].

Організація гарантування банківського депозиту здійснюється згідно Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» [22].

З набуттям незалежності України велась робота з упровадженням на державному рівні централізованих схем страхування, які б забезпечували

належний рівень гарантій для фізичних осіб. Імплементований у законодавство держави спосіб формування відповідної системи фактично привів до створення Фонду гарантування вкладів фізичних осіб як окремої спеціалізованої установи, наділеної винятковими повноваженнями державного управління у сфері гарантування вкладів. Окрім вказаного вище, визначальними тенденціями в розвитку правових засад функціонування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб стало закріплення його незалежності від органів державної влади та Національного банку України, а також розширення його повноважень та законодавче забезпечення реалізації виняткових управлінських повноважень щодо регулюючого впливу на поведінку банків – учасників Фонду та банківську систему України паралельно з Національним банком України [23, с. 131].

Отже, Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (далі – ФГВФО, Фонд) – установа, яка виконує спеціальні функції у сфері гарантування вкладів фізичних осіб, виведення неплатоспроможних банків з ринку та ліквідації банків в Україні.

ФГВФО виконує захисну й контрольну функції в стратегічному управлінні фінансовою стійкістю банківської системи. Він визначає порядок відшкодування вкладів учасників (тимчасових учасників) Фонду, а також установлює відносини між Кабінетом Міністрів України та НБУ [24, с. 46].

Учасниками Фонду зобов'язані бути усі банки, котрі є юридичними особами та зазначені в Державному реєстрі банків, який веде НБУ, та які отримали необхідну ліцензію на здійснення депозитних операцій. Гарантування вкладів фізичних осіб відповідним Фондом здійснюється шляхом укладення договору про співробітництво з виплати гарантованих сум відшкодувань між Фондом гарантування вкладів фізичних осіб та банками-агентами [25, с. 71].

Основним завданням Фонду є забезпечення функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб, виведення неплатоспроможних банків з ринку та здійснення ліквідації банків. На виконання свого основного

завдання Фонд у порядку, передбаченому Законом [21], здійснює такі функції (рис. 1.9).

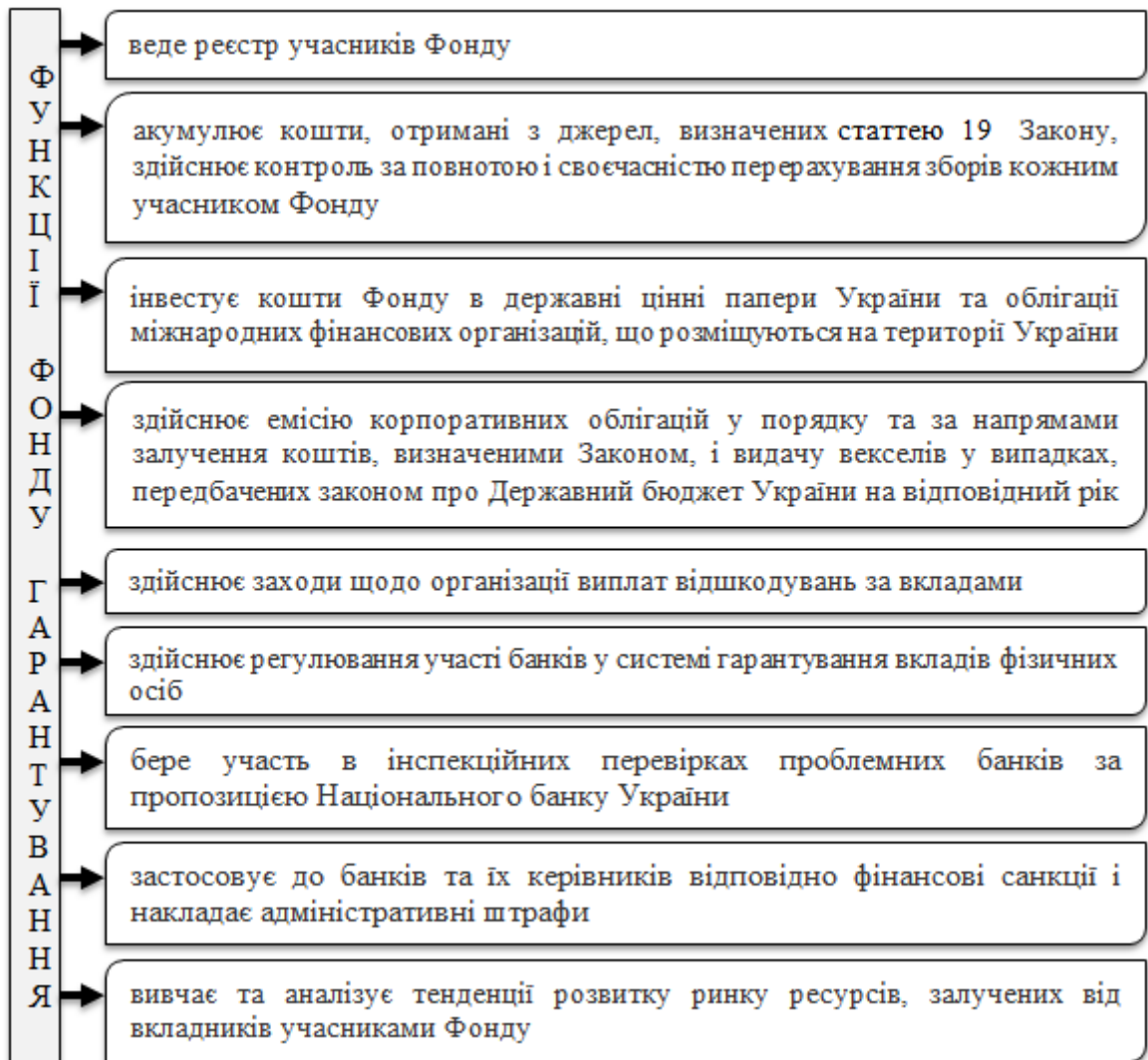

Рис. 1.9. Функції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб
(розроблено за [20])

На забезпечення функціонування банківської системи в умовах війни 01.04.2022р. Верховною Радою України був прийнятий Закон України № 2180-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб» [26], який набрав чинності вже 13.04.2022 р. Українцям гарантують 100% відшкодування всіх вкладів під час воєнного стану та трьох місяців з дня його припинення чи скасування.

Отже, запровадження на законодавчому рівні гарантії повернення коштів у повному обсязі на банківські вклади на період дії воєнного стану в

Україні та протягом трьох місяців з дня його припинення чи скасування є додатковим механізмом підтримання банків з боку держави та захисту інтересів вкладників у разі виведення неплатоспроможних банків з ринку [25, с. 71].

1.3. Методи оцінки ефективності депозитних операцій

Діяльність банківських установ базується на певних принципах, серед яких особливе значення має принцип ефективного використання залучених ресурсів. Відповідно до цього принципу залучені кошти банку повинні бути не лише збережені, але й повернені з приростом (депозитним відсотком), який є часткою загального приросту авансованої вартості (позичкового відсотка) [28, с. 240].

Одним із напрямків, якісна реалізація якого визначає стійкість функціонування банку, є його депозитна політика. В широкому сенсі під депозитною політикою розуміється невід'ємний елемент банківської політики, який являє собою частину процесу трансформації залучених банком коштів на інвестиційні ресурси та забезпечує за рахунок комплексного стратегічного планування та сукупності послідовно пов'язаних дій, методів та способів управління формування ефективної структури ресурсної бази, що дозволяє забезпечити заданий рівень рентабельності та ліквідності банку при безперебійному депозитному фінансуванні в його комерційну діяльність. В вузькому сенс під депозитною політикою розуміється безпосередньо сам процес залучення коштів, орієнтований забезпечення стійкості банку (довгі гроші, різноманітність інструментів залучення, прийнятна відсоткова політика та ін.).

Ми вважаємо, що в тому випадку, якщо депозитна політика комерційного банку забезпечує його сталий розвиток, її слід визнати ефективною. Саме тому нами пропонується методика оцінки ефективності

депозитної політики комерційних банків, розроблена на основі ряду методик вітчизняних науковців [28, 29, 30].

Зауважимо, що повноту аналізу в даному випадку та відповідно до методики, дозволяють забезпечити дані, отримані із загальнодоступних джерел. Крім того, особливу увагу необхідно звернути на ті обставини, що в основі розробленої методики лежить бально-ваговий метод, а також метод оцінки ефективності депозитної політики комерційного банку через аналіз системи показників, що дозволяє забезпечити об'єктивність одержуваних результатів, а також розглянути їх у динаміці за цілу низку звітних періодів. Запропонована методика здійснюється у кілька етапів.

Етап 1. Обчислення коефіцієнтів, що характеризують ефективність депозитної політики. На нашу думку, оцінювати її необхідно через системно-векторний аналіз трьох основних напрямів її розвитку. По-перше, це формування найбільш ефективної структури ресурсної бази банку; по-друге, це формування найбільш ефективного активно-пасивного потенціалу банку; і по-третє, це формування найбільш стабільної ресурсної бази банку. Визначаючи, в якому ступені реалізований індивідуальний потенціал кожного з даних векторів, ми здійснюємо комплексну оцінку ефективності депозитної політики.

Відповідно до сказаного, для дистанційної оцінки ефективності депозитної політики комерційних банків ми пропонуємо використовувати систему фінансових коефіцієнтів, що складається, своєю чергу, із трьох підсистем (табл. 1.1).

У першу підсистему ми пропонуємо включити групу коефіцієнтів, що характеризують структуру ресурсної бази комерційного банку, що відповідає в методиці оцінки ефективності депозитної політики комерційного банку вертикальному аналізу його ресурсної бази. Зокрема, у цю підсистему увійдуть коефіцієнти-індикатори, що дозволяють співвіднести питому вагу термінових депозитів (K1), депозитів до запитання та коштів на поточних рахунках (K2), МБК (K3) з їх нормативними значеннями.

Таблиця 1.1

Коефіцієнти, що використовуються в методиці дистанційної оцінки ефективності депозитної політики (розроблено за [28, 29, 30])

Найменування, позначення та опис коефіцієнта	Формула для розрахунку	Умовні позначення
1	2	3
Група 1. Коефіцієнти, що характеризують структуру ресурсної бази комерційного банку		
Коефіцієнт структурної складової термінових депозитів у ресурсній базі банку (K1), що відображає відхилення їх питомої ваги від мінімально допустимої нормативного значення 50%	$\frac{Y_{\text{сер.деп.}} - 50\%}{50\%}$	Усер.деп. – питома вага строкових депозитів у ресурсній базі банку, %
Коефіцієнт структурної складової депозитів «до запитання» та коштів на розрахункових та поточних рахунках у ресурсній базі банку (K2), що відображає відхилення їх питомої ваги від максимально допустимого нормативного значення 30%	$1 - \frac{Y_{\text{д.з.}}}{30\%}$	де Уд.з. – питома вага депозитів «до запитання» та коштів на поточних рахунках у ресурсній базі банку, %
Коефіцієнт структурної складової МБК у ресурсній базі банку (K3), що відбиває відхилення їх частки від його максимально допустимого нормативного значення 20%	$1 - \frac{Y_{\text{МБК}}}{20\%}$	де УМБК – питома вага МБК у ресурсній базі комерційного банку, %
Група 2. Коефіцієнти, що характеризують ефективність використання КБ залучених коштів		
Чистий СПРЕД (K4), що характеризує рівень узгодженості процентної політики комерційного банку за його кредитними та депозитними операціями	$\frac{\text{ПД}}{\text{КВ}} * 100 - \frac{\text{ПР}}{\text{СП}} * 100$	де ПД – процентні доходи, отримані за аналізований період, грн.; КВ - кредити, видані за аналізований період, грн.; ПР - процентні витрати, зроблені за аналізований період, грн.; СП – МБК та депозити, залучені банком за аналізований період, грн.
Прибутковість банківських активів (процентна маржа) (K5), характеризує можливість банку генерувати чистий процентний дохід, використовуючи активи, що приносять дохід, %	$\frac{\text{ПД} - \text{ПР}}{\text{СА}}$	СА – середнє за аналізований період значення величини активів, що приносять дохід, грн
Рентабельність активів (ROA) (K6), що характеризує рентабельність активів банку та виражає міру його прибутковості в аналізованому періоді, прибуток, отриману банком з кожної гривні авансованого на формування його активів, %	$\frac{\text{ЧП}}{\text{СВБ}} * 100$	де ЧП - чистий прибуток за аналізований період, грн.; СВБ – середня за аналізований період валюта балансу банку, грн

Продовження таблиці 1.1

1	2	3
Група 3. Коефіцієнти, що характеризують ступінь стабільності ресурсної бази комерційного банку		
Середній за аналізований період термін зберігання вкладної гривні на депозитних рахунках юридичних осіб (K7), дн.	$\frac{ДЮ_{сер} * Т}{ВДЮ}$	де ДЮ сер - середня за аналізований період величина коштів на депозитних рахунках юридичних осіб, грн.; Т – число днів у аналізованому періоді, дн.; ВДЮ – оборот з видачі депозитів юридичних осіб в аналізованому періоді, грн
Середній за аналізований період термін зберігання вкладної гривні на депозитних рахунках фізичних осіб (K8), дн.	$\frac{ДФ_{сер} * Т}{ВДФ}$	де ДФ сер - середня за аналізований період величина коштів на депозитних рахунках фізичних осіб, грн.; ВДФ – оборот з видачі депозитів фізичних осіб в аналізованому періоді, грн
Рівень осідання коштів, що надійшли за аналізований період на депозитні рахунки юридичних осіб (K9), що дозволяє оцінити частку від загальної суми коштів, залучених на депозитні рахунки юридичних осіб в аналізованому часовому інтервалі, що залишилися на вкладах, %	$\frac{ДЮ_{к} - ДЮ_{н}}{ПДЮ}$	де ДЮ _к – величина коштів на депозитних рахунках юридичних осіб наприкінці аналізованого періоду, грн.; ДЮ _н – величина коштів на депозитних рахунках юридичних осіб на початку аналізованого періоду, грн.; ПДЮ – оборот щодо надходження депозитів юридичних осіб в аналізованому періоді, грн
Рівень осідання коштів, що надійшли за аналізований період на депозитні рахунки фізичних осіб (K10), що дозволяє оцінити частку від загальної суми коштів, залучених на депозитні рахунки фізичних осіб в аналізованому часовому інтервалі, що залишилися во вкладах, %	$\frac{ДФ_{к} - ДФ_{н}}{ПДФ}$	де ДФ _к – величина коштів на депозитних рахунках фізичних осіб на кінець аналізованого періоду, грн.; ДФ _н – величина коштів на депозитних рахунках фізичних осіб на початку аналізованого періоду, грн.; ПДФ – оборот щодо надходження депозитів фізичних осіб в аналізованому періоді, грн.
Ступінь стабільності (незнижуваний залишок) коштів на депозитних рахунках «до запитання» (K11), що дозволяє оцінити частку коштів на рахунках «до запитання», яка може бути використана як стабільний ресурс, %	$\frac{Д_{д.з}}{ПД_{д.з}} * 100$	де Д д.з. - середня за аналізований період величина коштів на депозитних рахунках «до запитання», грн.; ПДд.з. – оборот щодо надходження депозитів «до запитання» в аналізованому періоді, грн
Ступінь стабільності коштів на поточних рахунках юридичних та фізичних осіб, а також індивідуальних підприємців (K12), що дозволяє оцінити частку коштів на поточних рахунках, яка може бути використана як стабільний ресурс, %	$\frac{Д_{р.сер}}{ПД_{р.с.}} * 100$	де Др.сер. - середня за аналізований період величина коштів на поточних рахунках, грн; ПДр.с. – оборот щодо надходження коштів на поточні рахунки в аналізованому періоді, грн

До другої підсистеми пропонується включити групу коефіцієнтів, що характеризують ефективність використання банком залучених до його ресурсної бази коштів. У цьому випадку мова йдеться про коефіцієнти-індикатори, що характеризують ступінь узгодженості процентної політики комерційного банку щодо його активних та пасивних операцій (інакше – чистий СПРЕД банку) (K4), його можливість генерувати чистий процентний дохід (інакше – процентну маржу банку) (K5), а також прибуток, одержаний ним з кожної гривні ресурсної бази, що авансується на формування банківських активів (інакше – рентабельність активів банку) (K6).

І, нарешті, в третю підсистему, на нашу думку, необхідно включити коефіцієнти, що характеризують стабільність ресурсної бази банку. До них ми відносимо коефіцієнти-індикатори, що дозволяють оцінити середній за квартал термін зберігання вкладної гривні на депозитних рахунках юридичних та фізичних осіб (K7 та K8 відповідно), частку від загальної суми коштів, залучених за квартал на депозитні рахунки юридичних та фізичних осіб, що залишилася в ресурсній базі банку (K9 та K10 відповідно), а також частку коштів, залучених на рахунки до запитання та на поточних рахунках, яка може бути використана банком як стабільний ресурс (K11 та K12 відповідно).

Етап 2. Оцифрування коефіцієнтів, що характеризують ефективність депозитної політики у бали. Для кожного з використовуваних індикаторів калібрування шкал їх значень у бали, що дозволяє, по-перше, здійснювати спостереження за динамікою зміни ефективності депозитної політики як конкретного банку, так і банківського сектора в цілому на протязі необхідного тимчасового інтервалу; по-друге, зіставляти ефективність депозитної політики конкретного банку з ефективністю депозитної політики його найближчих конкурентів або, з ефективністю банківського ринку загалом; по-третє, проводити комплексну оцінку ефективності депозитної політики комерційного банку за допомогою системно-векторного аналізу

комплексу фінансових показників, що мають різну природу, апріорі виключає можливість їх автоматичного підсумовування.

Зауважимо, що при оцифруванні значень коефіцієнтів-індикаторів у бали їх шкалювання необхідно проводити незалежно один від одного. При цьому перевагу слід віддати виключно лінійному шкалюванню, тому що діапазон зміни вхідних змінних свідомо визначається за допомогою аналізу поквартальних даних за коефіцієнтами, що характеризує ефективність депозитної політики. Як критеріальні точки при оцифруванні ми пропонуємо використовувати мінімальне значення вхідної змінної, її медіану та максимальне значення. Звернімо увагу, що нами обрано саме медіану, а не середнє значення вхідної змінної, оскільки вона нечутлива до помилок та неоднорідності вибірки. Таким чином, критерії точки зададуться межі двом діапазнам.

У першому діапазоні значення змінної, що вимірюється в балах, знаходиться в інтервалі $[0;5)$ при діапазоні значень вхідних змінних $[x_{\min}; x_{me})$. Оцифрування в бали в даному випадку здійснюється за наступною формулою:

$$X_i = \frac{5 \cdot (x_i - x_{\min})}{(x_i - x_{\min})} \quad (1.1)$$

У другому діапазоні значення змінної, що вимірюється в балах, знаходиться в інтервалі $[5;10]$, при діапазоні значень вхідних змінних $[x_{me}; x_{\max}]$. Оцифрування в бали в даному випадку здійснюється за наступною формулою:

$$X_i = 5 + \frac{5 \cdot (x_i - x_{me})}{(x_{\max} - x_{me})} \quad (1.2)$$

Етап 3. Оцінка ефективності депозитної політики. На цьому етапі нами проводиться комплексна системно-векторна оцінка ефективності депозитної політики банку.

Таким чином, ефективність депозитного менеджменту банку, як і прийняття окремих управлінських рішень у процесі управління залученням

депозитних ресурсів, значною мірою визначається ефективністю, повнотою, своєчасністю та адекватністю методів та прийомів аналізу, що застосовуються під час його здійснення. Досконалість проведення аналізу залежить від сформованої методичної бази, інформаційного забезпечення проведення аналізу. За сучасних умов депозитної діяльності, коли об'єктивну реальність складають багатоваріантність, висока конкуренція та нестабільне зовнішнє середовище, роль та значення аналітичних процедур зростають, а аналітичне забезпечення є невід'ємною складовою процесу управління діяльністю банку загалом і депозитного менеджменту зокрема.

З розділу 1 можна зробити наступні висновки.

1. Депозитні операції, що здійснюються комерційними банками, відображаються у пасивах бухгалтерського балансу. Депозитні операції у пасивах балансу комерційного банку займають основну частку. Відомо, що якість управління банком визначається за допомогою його ефективного управління пасивами, тобто від того, наскільки ефективно банк здійснює управління депозитними коштами настільки ефективно проводиться управління банком загалом. Вважаємо доцільним надати власне визначення депозитної операції, як операції банку щодо залучення грошових коштів у готівковій або безготівковій формі, в національній чи іноземній валюті або банківських металів вкладників на депозитні рахунки на умовах укладеного договору та відповідно до чинного законодавства України.

2. Залучені кошти юридичних та фізичних осіб банки розміщують на депозити. Отже під вкладом (депозитом) будемо розуміти повну передача коштів з зобов'язанням повернення, що супроводжується свободою одержувача до їх розпорядження. В даний час спектр депозитних операцій, що проводяться банками надзвичайно широкий. Згідно з потребами клієнтів банки пропонують різні види депозитних рахунків, що відрізняються один від одного за багатьма ознаками. Кожен депозитний продукт має унікальні властивості, які доцільно враховувати при визначенні цільової клієнтської аудиторії. Виявлення суттєвих критеріїв класифікації депозитних операцій

дозволяє визначити особливості депозитної політики комерційних банків у сфері залучення ресурсів

3. Прийнята у банківській практиці класифікація депозитних операцій дуже різноманітна. Класифікація депозитних операцій має вкрай важливе значення для банку, оскільки саме на її основі проводиться структурний аналіз депозитних операцій, необхідний для визначення ступеня ліквідності комерційного банку, диверсифікації його пасивів, відповідності пасивів та активів за термінами тощо. Класифікувати депозитні операції можна за різним критерієм. Найбільш часто депозитні операції діляться за: категоріям вкладників; видам вкладів; призначенням; термінами; способом виникнення; сплачуваними відсотками; економічного змісту; техніці оформлення; наявності пільг під час проведення депозитних операцій; ступеня ліквідності; режиму використання рахунку; наявності обмежень; умов внесення та вилучення.

4. Нормативно-правове регулювання відносин між банком та його вкладниками набуває важливого значення, оскільки саме нормативно-правові акти регламентують можливості, права та обов'язки як банківських установ, так і вкладників. Депозитні операції в нашій країні регламентуються рядом Законів та підзаконних актів, а саме: Цивільним та Господарським кодексами України, Законами України «Про банки і банківську діяльність», «Про платіжні послуги», «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», Положенням НБУ про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій та операцій з ощадними сертифікатами банку та рядом інших нормативних актів.

5. Залучені кошти банку повинні бути не лише збережені, але й повернені з приростом, який є часткою загального приросту авансованої вартості. Якщо депозитна політика комерційного банку забезпечує його сталий розвиток, її слід визнати ефективною. Саме тому нами пропонується методика оцінки ефективності депозитної політики комерційних банків, розроблена на основі ряду методик вітчизняних науковців.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКАМИ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

2.1. Сучасний стан ринку банківських депозитів в Україні

Період дослідження, що буде розглянутий в розділі складає 8 років – 2016 по 2023 роки. Під впливом яскраво вираженої економічної, а також політичної нестабільності в державі, число діючих банків за досліджуваний період щорічно зменшується. Так, станом на 01.01.2017 р. в Україні нараховувалося 84 банки, а вже на 01.01.2024 р. число банківських установ за даними НБУ становило 63 одиниці. Отже, протягом останніх восьми років кількість діючих банків в Україні скоротилась на 21 установу. При цьому за цей період спостерігається значне зростання обсягів депозитів, залучених банківською системою України, що можна спостерігати на рис. 2.1. .

Незважаючи на визнання неплатоспроможними ряду банківських установ, їх вплив на загальний обсяг зобов'язань був незначним, оскільки депозитний портфель цих установ був дуже малим.

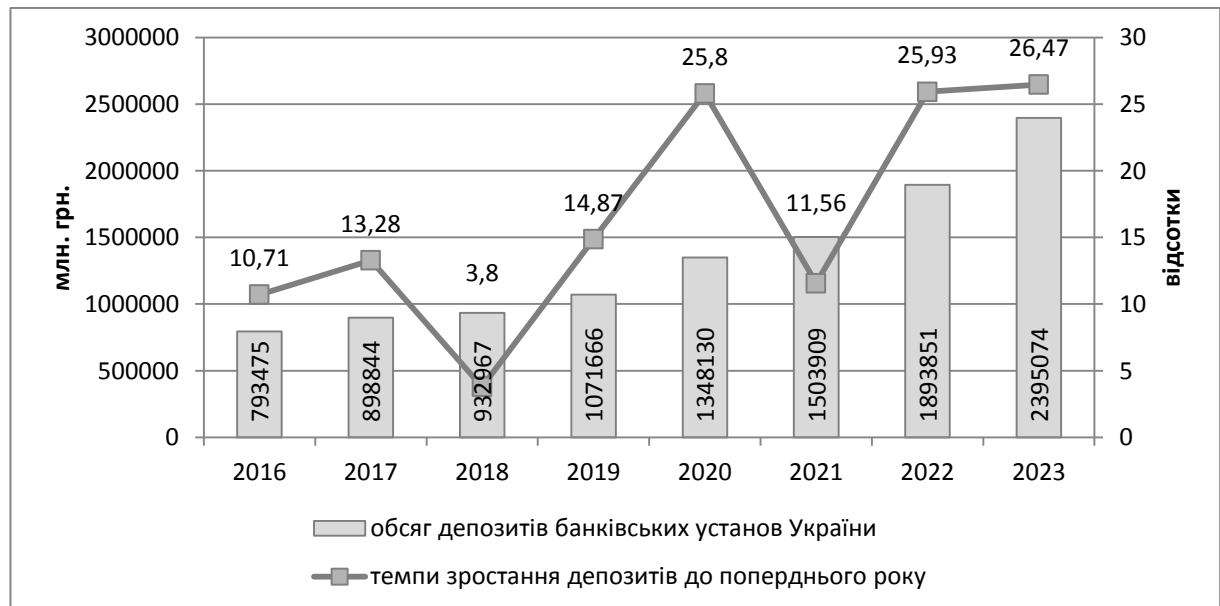

Рис. 2.1. Обсяг депозитів залучених банками за 2016 – 2023 роки, станом на кінець року (розроблено за [32])

Отже з рис. 2.1 видно, що на протязі досліджувано періоду обсяг депозитних коштів на рахунках банківської системи за різними секторами економіки зріс у три рази (з 793475 млн. грн. станом на кінець 2016 року до 2395074 млн. грн. станом на початок 2024 року). За весь період спостерігається тенденція стійкого зростання обсягів депозитів. Найменші темпи приросту депозитів спостерігались в 2018 році в порівнянні з 2017 роком (3,8%), а найвищі – в 2023 році в порівнянні з 2022 роком (26,47%).

Проте, для більш повної картини слід навести темпи зростання депозитів банківських установ України з урахуванням темпу інфляції, скоригувавши на цей відсоток номінальний темп зростання банківських депозитів. Реальний темп зростання депозитів банківських установ України наведений на рис. 2.2.

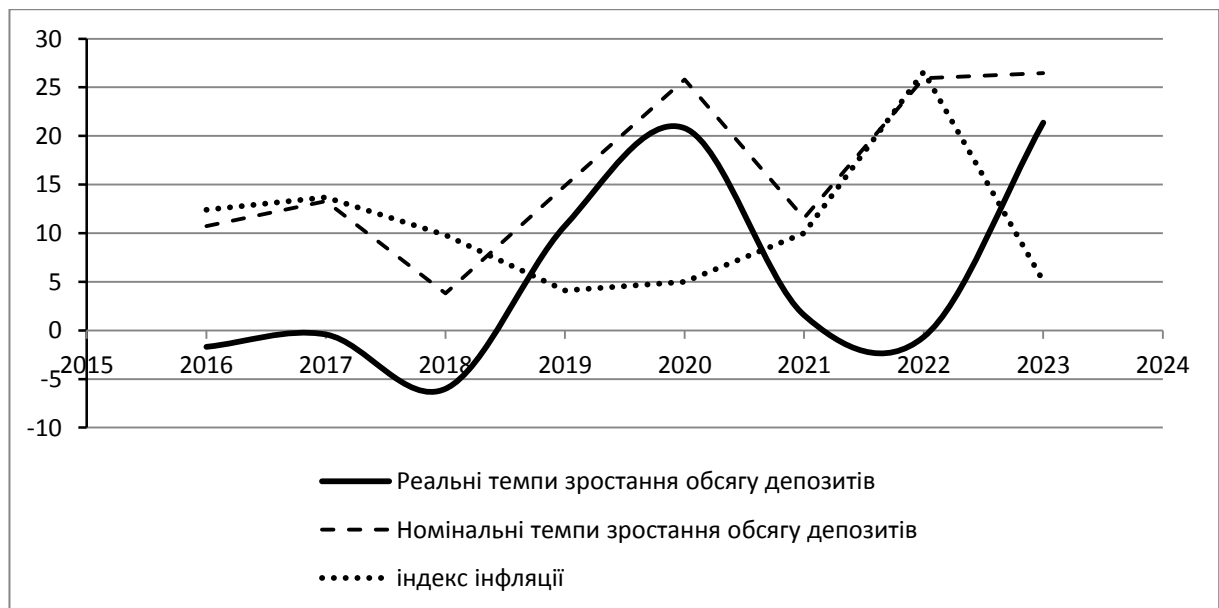

Рис. 2.2. Динаміка реального темпу зростання депозитів банківських установ України, % до попереднього року (розроблено за [32, 33])

З рис. 2.2 можна побачити, що реальне зростання обсягу депозитних коштів в банках відбувалось з 2019 по 2021 рік. Особливого впливу депозитів із банківської системи не відбулося в 2022 році, а через певний час динаміка до зростання депозитів відновилася, але змінилася структура депозитів на користь більш короткострокових, та «до запитання» (табл.2.1).

Таблиця 2.1

Динаміка обсягів депозитів банківської системи за строками погашення за 2016 – 2023 роки, станом на кінець року (розроблено за [32])

Рік	На вимогу		До 1 року		Від 1 року до 2 років		Більше 2 років	
	Млрд. грн.	%	Млрд. грн.	%	Млрд. грн.	%	Млрд. грн.	%
2016	364,5	45,9	271,8	34,3	148,5	18,7	8,6	1,1
2017	419,1	46,6	293,3	32,6	151,5	16,9	34,9	3,9
2018	456,5	48,9	322,1	34,5	125,6	13,5	28,9	3,1
2019	590,5	55,1	348,5	32,5	108,1	10,1	24,4	2,3
2020	805,9	59,8	395,7	29,4	129,9	9,6	16,6	1,2
2021	1007,2	67,0	350,4	23,3	128,6	8,6	17,7	1,3
2022	1371,9	72,4	390,8	20,6	116,0	6,1	15,0	0,9
2023	1613,4	67,4	667,3	27,9	96,3	4,0	18,0	0,7

За даними табл. 2.1. можна спостерігати значне зростання обсягів грошових коштів клієнтів банків на вимогу, вони зросли в 4,4 рази наприкінці 2023 року в порівнянні з 20016 роком (з 364,5 млрд. грн. станом на кінець 2016 року до 1613,4 млрд. грн. станом на початок 2024 року), зросли також короткострокові депозити (до одного року) в 2,5 рази (з 271,8 млрд. грн. станом на кінець 2016 року до 667,3 млрд. грн. станом на початок 2024 року). Щодо довгострокових депозитів (більше 2 років), їх обсяг теж зазнав зростання (з 8,6 млрд. грн. станом на кінець 2016 року до 18,0 станом на початок 2024 року). А от середньострокові депозити (від 1 до 2 років) не є приваблими для вкладників в сучаний час.

Також з табл. 2.1 можна побачити зміну структурі обсягу депозитів по строкам. За досліджуваний період значно зросла частка коштів на вимогу (з 46% станом на кінець 2016 року до 67,4% станом на початок 2024 року). Це свідчить що дві третини усіх депозитних коштів банків є коштами «до запитання», це пов'язано з ризиками, які вбачають в депозитах громадяни та бізнес, оскільки при розміщенні депозиту на вимогу можна зняти вклад фактично у будь-який момент, що знижує ризики, які пережили клієнти в 2008-2009 рр., а також протягом 2014-2015 рр., коли вклади у гривні суттєво знецінились внаслідок девальвації, також на зростання даного виду депозитів впливає невизначеність воєнного часу.

Також слід зауважити, що чем більше строк депозиту, тем менша на них припадає частка залучених в депозит коштів. Наочно структуру депозитного портфелю банківської системи за строками за 2016 – 2023 року можна спостерігати на рис. 2.3.

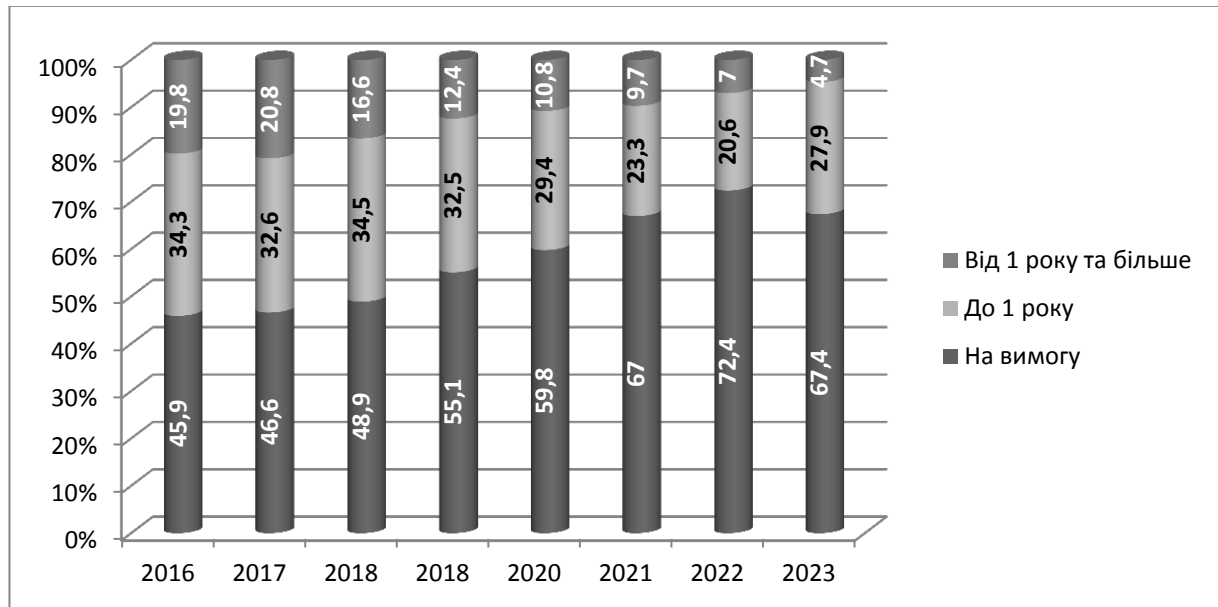

Рис. 2.3. Структура депозитів банківської системи за строками погашення за 2016 – 2023 роки, станом на кінець року (розроблено за [32])

Отже, строкові депозити втрачають свою популярність, що пов'язано із низькою премією за строковість, отож частина коштів на поточних рахунках клієнтів зростає. Слід зазначити, що це впливає на зменшення вартості фондування банків. Валютні кошти банківські заклади залучають за незначними ставками, однак шанси їх розміщення невеликі [1, с. 70].

Дали доцільно розглянути структуру обсягів депозитів банківської системи України за видами валют (табл. 2.2). З табл. 2.2. видно, що обсяг депозитів на рахунках банків зростає, як в національній, так і в іноземній валюті. Зауважимо, що на зростання депозитів в іноземній валюті здійснила вплив девальвація гривні. Так, якщо розглядати залишки вкладів в іноземній валюті умовно в доларах США по курсу НБУ на 31 грудня кожного з досліджуваних років, то отримуємо реальне зростання депозитів з 2016 по 2024 рік 1,5 рази, проти балансового номінального в 2 рази.

Таблиця 2.2

Динаміка обсягів депозитів банківської системи за видами валют за 2016 – 2023 роки, станом на кінець року (розроблено за [32, 33])

Рік	В національній валюті, млрд. грн.	В іноземній валюті			Структура, %	
		Млрд. грн.	Умовно в доларах США по курсу НБУ	Показник доларизації банківських вкладів	В національній валюті	В іноземній валюті
2016	426,4	367,1	13,5	0,463	53,7	46,3
2017	491,0	407,9	14,5	0,454	54,6	45,4
2018	540,7	392,2	14,2	0,420	58,0	42,0
2019	642,7	429,0	18,1	0,400	60,0	40,0
2020	840,2	507,9	18,0	0,377	62,3	37,7
2021	1017,0	486,9	17,9	0,324	67,6	32,4
2022	1203,0	683,9	23,5	0,362	63,8	36,2
2023	1634,1	761,0	20,0	0,318	68,2	31,8

Для більш якісного аналізу в табл. 2.2 наведена динаміку показника доларизації депозитів в банківській системі (співвідношення депозитів в іноземній валюті до всіх депозитів). Можна відзначити, що найбільш доларизованою в розрізі депозитів за досліджуваний період банківська система була в 2016 р., коли були доволі високі ставки за доларовими депозитами, проте в подальшому частка доларових депозитів знижувалась. і в 2023 р. склала 31,8%. Багато в чому це було пов'язано з тим, що ставки за такими депозитами суттєво знизились, і різниця між ставками в гривні та в іноземній валюті стала вищою. Представлена інформація в табл. 2.2 свідчить про переважання депозитів у національній валюті протягом всього періоду дослідження.

Далі доцільно розглянути динаміку і структуру депозитів в розрізі суб'єктів господарювання. Отже, в табл. 2.3 представлені дані про депозити, що залучені від нефінансових корпорацій та домашніх господарств. Аналіз депозитів, отриманих суб'єктами господарювання корпоративного сектору та фізичних осіб (табл. 2.3), свідчить про те, що більшу питому вагу займають обсяги депозитів фізичних осіб (рис. 2.4). Їх частка наприкінці 2016 р. становила 58,9 %, а на початок 2024 р. 2020 р. – 54,4%. Вона зменшилася на 4,5 %, а от сума депозитів зросла – в 2,7 рази за досліджуваний період (з

444,6 млрд. грн. станом на кінець 2016 року до 1228,5 станом на початок 2024 року). Зауважимо також, що по зазначеним депозитам з початку досліджуваного періоду переважали строкові депозити (71% станом на кінець 2016 року), ніж кошти на вимогу, а потім їх частка значно зменшилась за останні два роки (35,8% на початок 2024 року) з причин, зазначених вище.

Таблиця 2.3

Динаміка обсягів депозитів банківської системи нефінансових корпорацій та домашніх господарств за строками погашення за 2016 – 2023 роки, станом на кінець року (розроблено за [32])

Рік	Нефінансові корпорації					Домашні господарства				
	Разом млрд. грн.	На вимогу		Строкові		Разом млрд. грн.	На вимогу		Строкові	
		Млрд. грн.	%	Млрд. грн.	%		Млрд. грн.	%	Млрд. грн.	%
2016	310,6	216,3	69,6	94,3	30,4	444,6	129,6	29,1	315	70,9
2017	343,8	214,4	62,4	129,4	37,6	495,3	166,0	33,5	329,3	66,5
2018	342,5	214,6	62,7	127,9	37,3	530,3	203,4	38,4	326,9	61,6
2019	433,7	313,1	72,2	120,6	27,8	576,1	240,1	41,7	336	58,3
2020	549,5	383,8	69,8	165,7	30,2	730,3	379,0	51,9	351,3	48,1
2021	633,8	482,8	76,2	151	23,8	794,2	473,2	59,6	321	40,4
2022	703,5	545,5	77,5	158	22,5	1045,7	711,8	68,1	333,9	31,9
2023	1031,1	731,1	70,9	300	29,1	1228,5	788,7	64,2	439,8	35,8

Стосовно суми депозитів, відкритих суб'єктами господарювання корпоративного сектору, то слід зазначити, що їх питома вага за представлений період, навпаки, зросла (+4,5%). Їх станом на кінець 2016 р. становила 41,1%, а на початок 2024 р. – 45,6%. Обсяги депозитів за представлений період також мають тенденцію до зростання – в три рази (з 310,6 млрд. грн. станом на кінець 2016 року до 1031,1 станом на початок 2024 року). Корпоративний сектор надає перевагу зберігання коштів на поточних рахунках в банках ніж на строкових депозитах (більше 70% від загального обсягу депозитів).

Проведений аналіз свідчить, що у розвитку депозитів за останні десять років простежуються як кількісні, так і якісні тенденції, які показують окремі сторони депозитної політики банківських закладів. Нині спостерігається ситуація, коли сума депозитів зростає за секторами економіки, у розрізі видів валют та строків погашення, а вартість за їх користування зменшується.

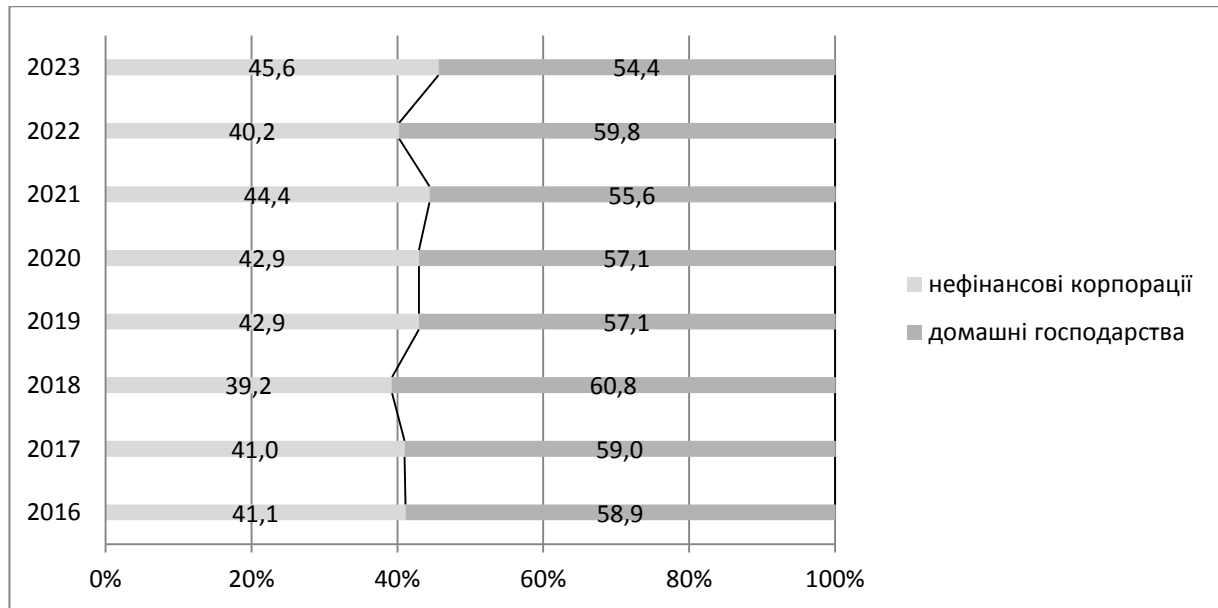

Рис. 2.4. Структура депозитів банківської системи України за видами суб'єктів господарювання (розроблено за [32])

Тому далі розглянемо динаміку ставок за депозитами за досліджуваний період. Так з рис. 2.5 видно, що середня процентна ставка за депозитами за останні вісім років мала тенденцію до змін в більший та менший бік. Так, найбільша ставка спостерігається в 2019 році (11,5%) той час, коли в банківській системі поживавішало кредитування і виникла потреба залученні додаткових ресурсів та найменша – в 2020 році (5,6%) в період карантину в пандемію коронавірусу, коли зменшились обсяги кредитування.

Якщо розглядати вартість депозитів в національній та іноземних валютах, зазначимо що середньорічні процентні ставки в іноземній валюті значно нижчі за процентні ставки в національній валюті. Проценти за гривневими депозитами за досліджуваний період знижувались починаючи з 2019 року по 2021 рік – з 12,9% до 4,7% відповідно, але в воєнний період вони знов зросли до 12,6% в 2023 році. Щоб до ставок в іноземній валюті, то вони поступово знижувались увесь період дослідження (з 4,7% в 2016 році до 0,7% в 2023 році).

Порівнюючи середньорічні процентні ставки за депозитами юридичних та фізичних осіб, зауважимо, що ставки для корпоративних клієнтів по банківській системі України вище, ніж ставки домашнім

господарствам, в 2023 році процентна ставка для строкових вкладів юридичних осіб в середньому по банківському сектору складала 10,6%, а по вкладам фізичних осіб – 8,3%.

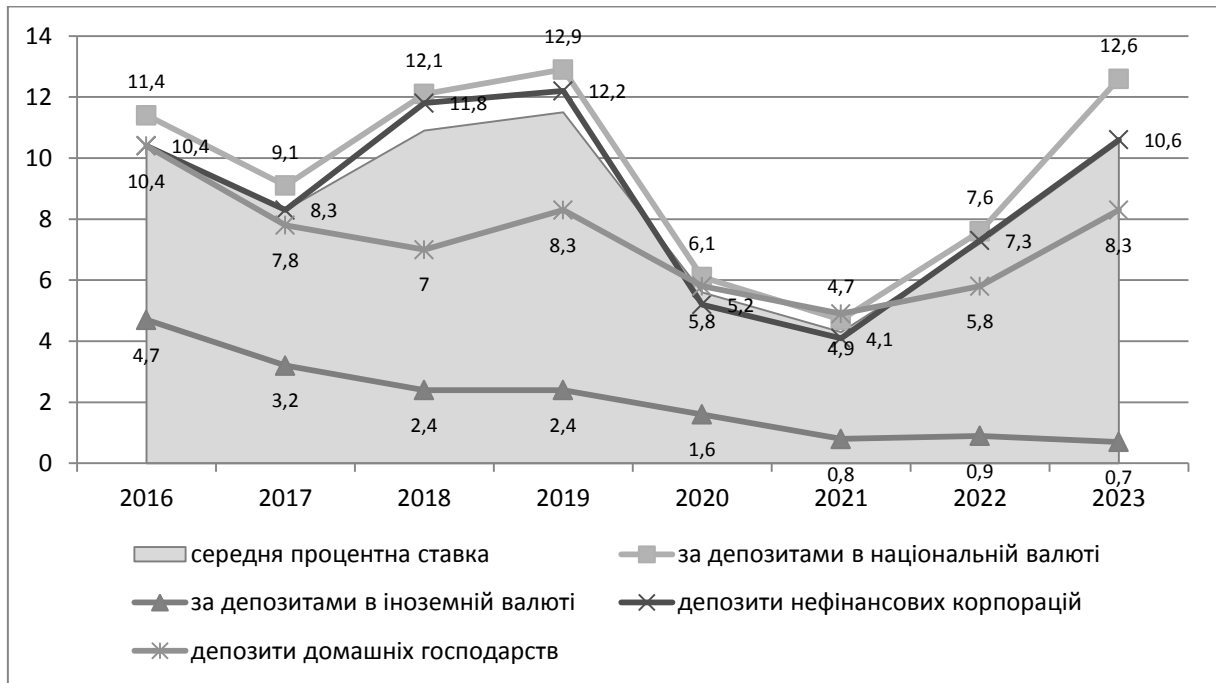

Рис. 2.5. Середньозважені ставки в річному обчисленні за строковими депозитами по банківській системі України за 2016 – 2023 роки, % (розроблено за [32])

Отже, за свідченнями Національного банку України, привабливіші процентні ставки за гривневими депозитами у порівнянні з валютними депозитами сприяли збільшенню коштів у вклади в національній валюті. Карантинні обмеження зумовили тренд часткового перерахування коштів населення зі строкових депозитів на карткові та ощадні рахунки. Громадяни через невизначеність подальшого розвитку подій прагнули мати вільні гроші на випадок непередбачуваних витрат. Як наслідок, частка гривневих коштів на вимогу за досліджуваний період зросла.

2.2. Оцінка місця АТ КБ «ПриватБанк» на ринку депозитних послуг

АТ КБ «ПриватБанк» є універсальним Банком з фокусом на роздрібний сегмент, що активно просуває послуги для малого та середнього бізнесу та вибірково працює в корпоративному секторі. Банк здійснює свою діяльність відповідно до ліцензії Національного банку України (НБУ) з березня 1992 року. Станом на 31 грудня 2023 року Банк має 8 філій і 1199 функціонуючих відділень в Україні та філію на Кіпрі [34].

Власником (єдиним акціонером) АТ КБ «ПриватБанк» є держава, його статутний фонд в 206,1 мільярдів гривень складається з 735 927 657 простих іменних акцій вартістю 280 гривень кожна. Банк, заснований ще в 1992 році як товариство з обмеженою відповідальністю в 2000 році був реорганізований у закрите акціонерне товариство, а в 2009 у публічне акціонерне товариство. Зараз організаційно-правовою формою «ПриватБанк» є акціонерне товариство.

Основною діяльністю Банку є проведення комерційних банківських операцій та обслуговування фізичних осіб в Україні. Банк здійснює діяльність на фондовому ринку: з торгівлі цінними паперами та депозитарну діяльність відповідно до ліцензій Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку з 2012 та 2013 років. Банк є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (реєстраційний номер № 113 від 2 вересня 1999 р. та номер свідоцтва № 104 від 6 листопада 2012 р.) [34].

Станом на початок 2024 року АТ КБ «ПриватБанк» був лідером на банківському ринку України по кількості клієнтської бази, обсягу активів, зобов'язань, впровадженню новітніх технологій. Зазначимо, що 43,6% прибутку банківської системи за 2023 рік складається з прибутку АТ КБ «ПриватБанк». На рис. 2.5 визначено місце АТ КБ «ПриватБанк» в банківському секторі України станом на початок 2024 року.

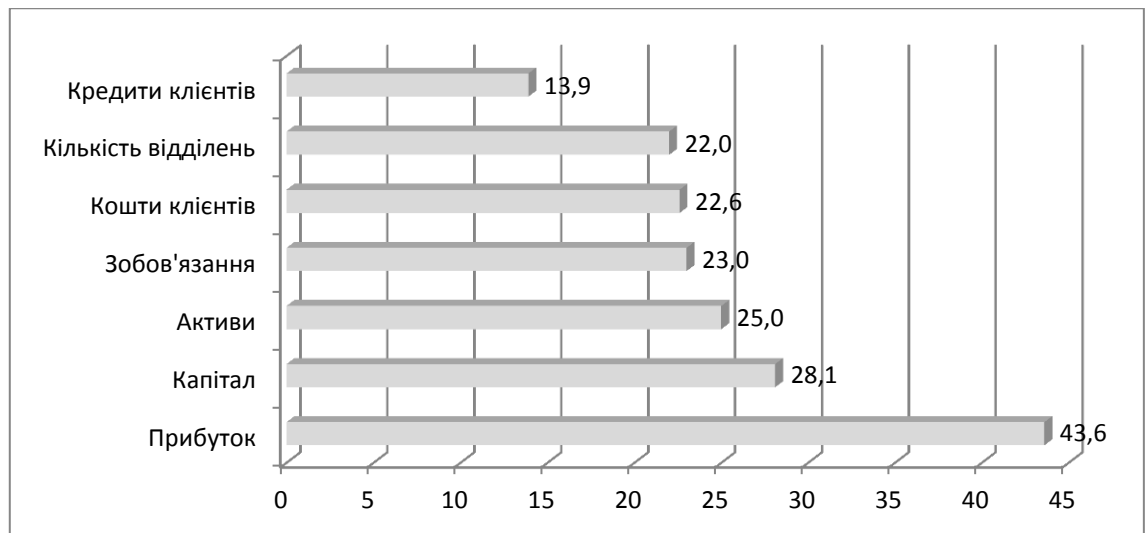

Рис. 2.5. Частка АТ КБ «ПриватБанк» в банківській системі України, %
(розроблено за [32])

З рис. 2.5 видно, що станом на початок 2024 року частка АТ КБ «ПриватБанк» в банківській системі складає:

- за обсягом активів – 25%, з них за обсягом наданих кредитів клієнтам – 13,9 %;
- за обсягами зобов'язань – 23,0%, з них за обсягом залучених коштів клієнтів – 22,6 %;
- за обсягами власного капіталу – 28,1%;
- за кількістю відділень – 22%.

Зауважимо, що за усіма переліченими вище фінансовими позиціями АТ КБ «ПриватБанк» знаходиться на першому місці в банківському секторі і лише поступається АТ «Ощадбанк» по кількості діючих відділень.

Отже, можна стверджувати, що на сьогодні АТ КБ «ПриватБанк» та ще кілька банків, в основному державних, є основою для банківської системи держави.

Розглянемо більш детально динаміку основних показників діяльності банку. В табл. 2.4 представлена їх динаміка за останні 5 років. Як видно з табл. 2.5, за останні п'ять років АТ КБ «ПриватБанк» нарощував клієнтську базу, як проявилась в зростанні активів та зобов'язань, та власний капітал. Карантин в 2020 році, визваний пандемією Ковід-19, дещо знизив обсяг

наданих кредитів та чистий прибуток станом на кінець року у порівнянні з 2019 роком, але за всіма іншими фінансовими показниками спостерігається стійка тенденція до зростання протягом усіх п'яти років, у тому числі і за два останніх воєнних роки.

Таблиця 2.5

Динаміка основних показників діяльності АТ КБ «ПриватБанк»
за 2019 – 2023 роки, млн. грн. (розроблено за [34])

Показники	Станом на кінець року					Відхилення (+,-) 2023/2019	
	2019	2020	2021	2022	2023	млн. грн.	В %
Активи	552058,0	566179,3	582851,1	737413,9	828249,7	276191,7	50,0
У тому числі кредити клієнтам	61033,3	56805,1	70193,0	71355,3	95637,8	34604,5	56,7
Зобов'язання	259577,0	334115,7	340642,1	491885,2	601768,6	342191,6	131,8
У тому числі кошти клієнтів	231386,4	309536,2	321705,4	464781,5	549986,6	318600,2	137,7
Капітал	54528,9	52823,9	66614,5	57787,8	83294,3	28765,4	52,8
Чистий прибуток	32609,2	24302,2	35050,4	30198,0	37764,7	5155,5	15,8

Табл. 2.4 показує, що з кінця 2019 року до початку 2024 року, зобов'язання зросли банку на 137% (з 259,8 млрд. грн. станом на кінець 2019 року до 601,8 млрд. грн. станом на початок 2024 року), з них 90% складають кошти клієнтів. Зупинимось на аналізі депозитних операцій банку більш детально.

В табл. 2.5. наведена динаміка коштів клієнтів АТ КБ «ПриватБанк» за 2019 – 2023 роки. З табл. 2.5 видно, що за досліджуваний період кошти клієнтів банку зросли більше ніж в 2 рази (з 240,6 млрд. грн. станом на кінець 2019 року до 549,7 млрд. грн. станом на початок 2024 року). Зросли усі статті даних пасивів окрім строкових депозитів фізичних осіб. Найбільше зростання спостерігається по коштам на вимогу як корпоративних клієнтів, так і домогосподарств.

Перевищення темпів росту коштів на вимогу змінило структуру депозитів по секторам економіки. Так наприкінці 2019 року кошти фізичних

осіб на рахунках АТ КБ «ПриватБанк» складались з 52,2% строкових вкладів та 47,8% на вимогу, а станом на початок 2024 року строкові кошти знизились на 32,4 в.п. і складали в структурі коштів 19,7%.

Таблиця 2.5

Динаміка коштів клієнтів АТ КБ «ПриватБанк» за 2019 – 2023 роки,
(розроблено за [34])

Показники	Станом на кінець року					Відхилення (+,-) 2023/2019	
	2019	2020	2021	2022	2023	млн. грн.	В %
Кошти фізичних, з них	189995	227704	229350	340332	391514	201519	106,1
строкові, млн. грн.	99168	102374	88128	88584	77312	-21856	-22,0
на вимогу, млн. грн.	90827	125330	141222	251748	314202	223375	245,9
Кошти фізичних, з них	100	100	100	100	100	х	х
строкові, %	52,2	45,0	38,4	26,0	19,7	-32,4	х
на вимогу, %	47,8	55,0	61,6	74,0	80,3	32,4	х
Кошти юридичних осіб, з них	50448	54748	95711	131031	157329	106881	211,9
строкові, млн. грн.	10626	14813	12487	14209	12696	2070	19,5
на вимогу, млн. грн.	39822	39935	83224	116822	144633	104811	263,2
Кошти юридичних осіб, з них	100	100	100	100	100	х	х
строкові, %	21,1	27,1	13,0	10,8	8,1	-13,0	х
на вимогу, %	78,9	72,9	87,0	89,2	91,9	13,0	х
Кошти державних організацій, з них	178	256	242	607	844	666	374,2
на вимогу	178	256	242	607	844	666	374,2
Разом	240621	312708	325303	471970	549687	309066	128,4

Така ж ситуація склалась і з коштами корпоративних клієнтів. Частка строкових коштів знизилась на 13 в.п. і складала станом на 31.12.2023 року 8,1%, проти 21,1% станом на 31.12.2019 року, частка ж коштів на вимогу зросла на 13 в.п. і складала на кінець періоду дослідження 91,9%. Динаміка

строкових коштів та коштів на вимогу АТ КБ «ПриватБанк» ідентична динаміки коштів в цілому по банківській системі за досліджуваний період.

Отже, якщо розглядати структуру залучених коштів клієнтів АТ КБ «ПриватБанк» з 2019 – по 2023 рік (рис. 2.6), то можна побачити наступне.

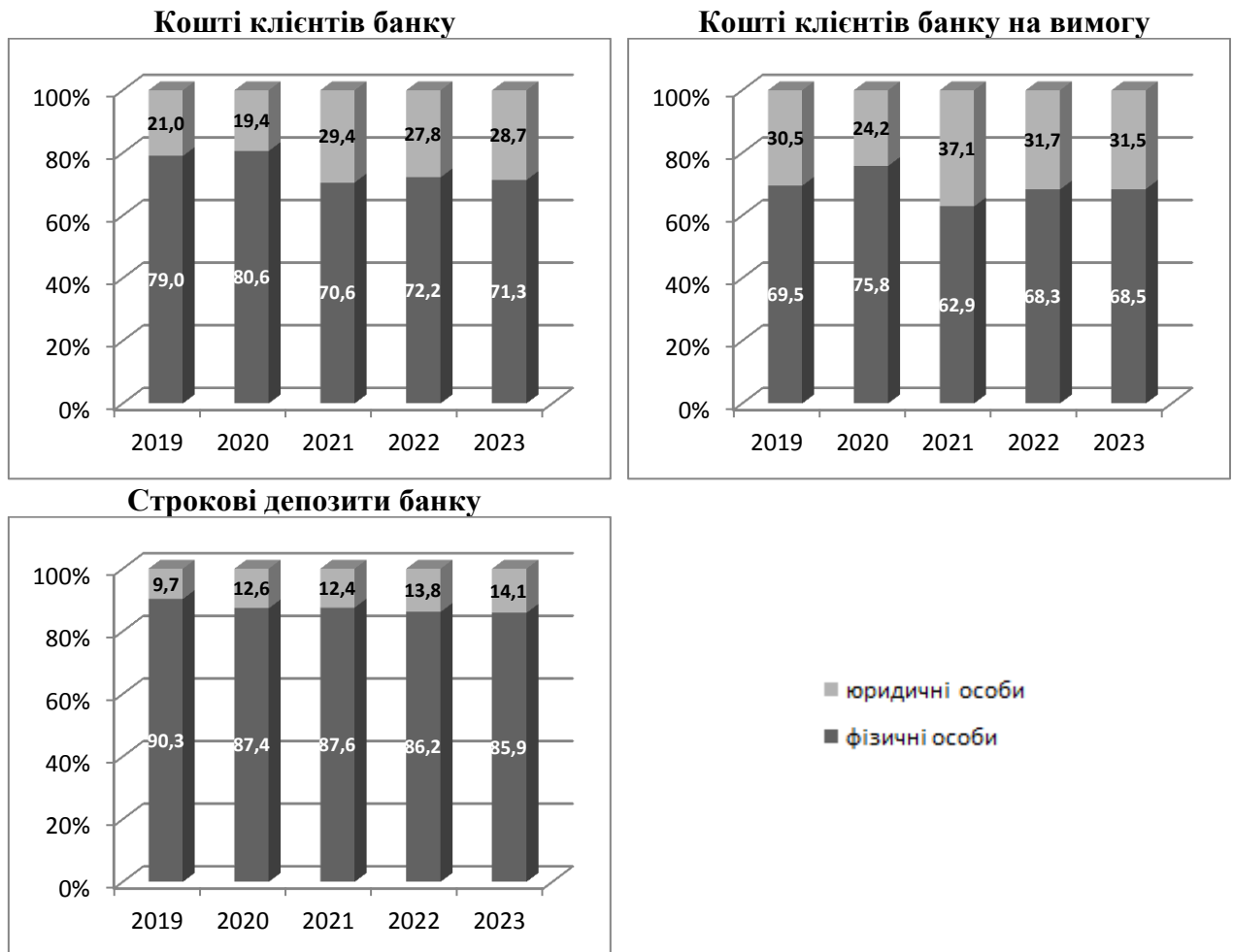

Рис. 2.6. Структура коштів клієнтів АТ КБ «ПриватБанк» за 2019 – 2023 роки (розроблено за [34])

1. Кошти клієнтів банку складаються станом на початок 2024 року складаються з коштів фізичних осіб на 72% і коштів корпоративного сектору на 28%, за досліджуваний період кошти юридичних осіб зросли на 7 в.п., а фізичних осіб знизилась на такий же відсоток.

2. В коштах на вимогу станом на 2024 рік також переважають кошти фізичних осіб (31,5% кошти корпоративних клієнтів, 68,5% – кошти домогосподарств).

3. Структура строкових депозитів АТ КБ «ПриватБанк» станом на початок 2024 року складається з 85% вкладів фізичних осіб, та 15% вкладів юридичних осіб. За досліджуваний період частка вкладів фізичних осіб знизилась на 5 в.п., вкладів корпоративних клієнтів зросла на 5%.

За галузями економіки, більшу частку коштів на депозити АТ КБ «ПриватБанк» залучає зі сфери послуг -38,6 % станом на початок 2024 року, на другому місці – виробництво (25,2 % станом на початок 2024 року), на третьому – торгівля (23,1% станом на початок 2024 року) – рис. 2.7. За досліджуваний період (з 2019 року по 2023 рік) структура коштів корпоративних клієнтів за галузями економіки не змінилась.

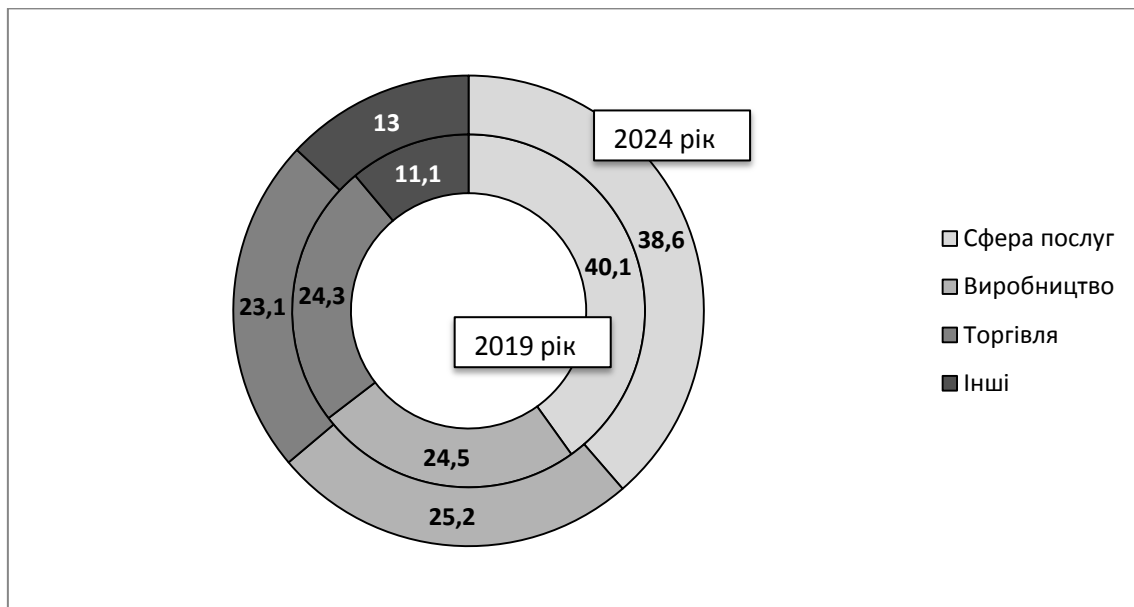
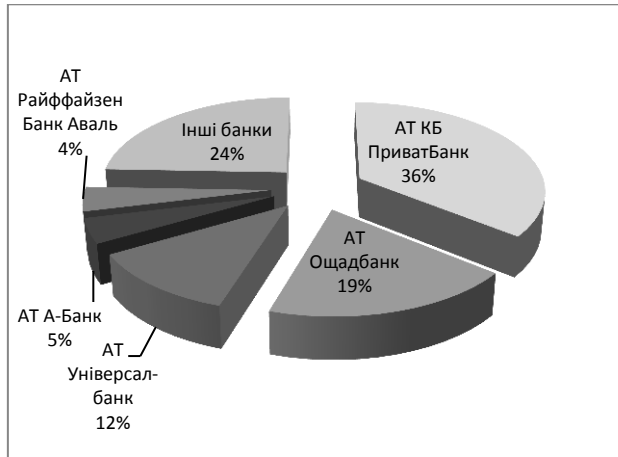

Рис. 2.7. Розподіл коштів корпоративних клієнтів АТ КБ «ПриватБанк» за галузями економіки, % (розроблено за [34])

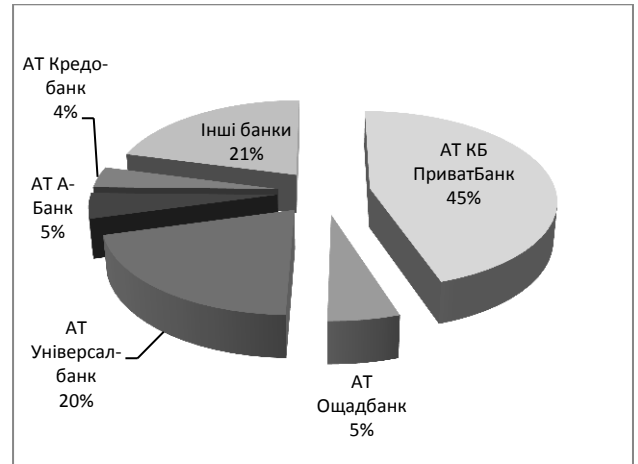
Як вже було зазначено, більша частка коштів АТ КБ «ПриватБанк» залучена від фізичних осіб. У банку обслуговується станом на початок 2024 року 24,2 млн. фізичних осіб з приводу зберігання своїх коштів на строкових депозитах та депозитах на вимогу, з них 4,4 млн. клієнтів зберігає кошти в іноземній валюті. Отже, питома вага АТ КБ «ПриватБанк» за кількістю клієнтів – фізичних осіб складає 36% від зазначених клієнтів по банківській

системі України (45% усіх клієнтів, що зберігають кошти у іноземній валюті) (рис. 2.8).

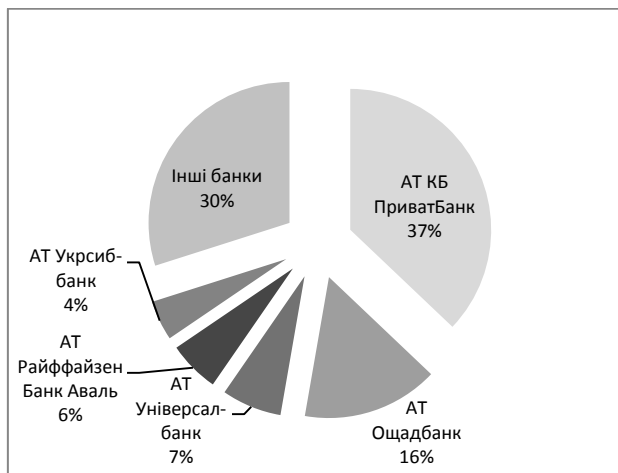
Частка клієнтів АТ КБ «ПриватБанк» в кількості клієнтів, що зберігають свої кошти на рахунках банків України

Частка клієнтів АТ КБ «ПриватБанк» в кількості клієнтів, що зберігають свої кошти на рахунках банків України в іноземній валюті

Частка АТ КБ «ПриватБанк» в депозитному портфелі фізичних осіб банківської системи України

Частка АТ КБ «ПриватБанк» в депозитному портфелі фізичних осіб банківської системи України в іноземній валюті

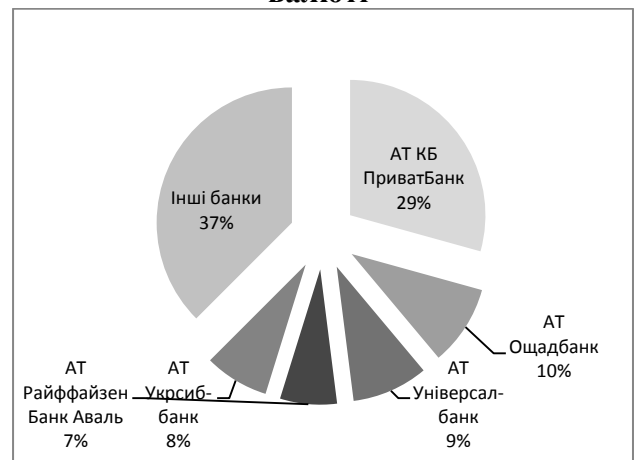

Рис. 2.8. Частка АТ КБ «ПриватБанк» в депозитному портфелі фізичних осіб банківської системи України станом на 01.01.2024 року (розроблено за [32])

З рис. 2.8 видно, що АТ КБ «ПриватБанк» має не тільки найбільшу частку вкладників – фізичних осіб в банківській системі України, но й самий великий за розміром депозитний портфель домогосподарств. Так, обсяг коштів фізичних осіб, що розміщені в банку станом на початок 2024 року

складає 37% депозитного портфелю домогосподарств банківської системи і 29% депозитного портфелю домогосподарств банківської системи в іноземній валюті.

АТ КБ «ПриватБанк» пропонує своїм корпоративним та індивідуальним клієнтам різноманітні депозитні продукти. В табл. 2.6 представлено порівняння депозитів для юридичних осіб та підприємців.

Таблиця 2.7

Порівняння депозитів АТ КБ «ПриватБанк» для юридичних осіб та підприємців станом на початок 2024 року (розроблено за [34])

Вклад	Строк вкладу	Ставка за вкладом, % річних			Мінімальна сума вкладу
		гривні	долари США	євро	
Тижневий плюс Короткостроковий депозит із можливістю поповнення, продлонгацією та диференційованою ставкою, без права дострокового розірвання. Щомісячна виплата процентів Можливість поповнення Збільшення ставки в разі продлонгації	7 днів	0,10%	-	-	1 грн
Строковий депозит Банківський вклад на будь-який строк з виплатою процентів на ваш вибір, без права дострокового розірвання. Щомісячна виплата процентів	30–60 днів	2,25%	0,01%	0,01%	1 грн, 200 дол. США
	61–90 днів	2,75%	0,01%	0,01%	
	91–180 днів	3,25%	0,01%	0,01%	
	181–270 днів	7,25%	0,01%	0,01%	
	271–366 днів	8,25%	0,01%	0,01%	
	від 366 днів	9%	-	0,01%	
Поточний депозит Можливість вільно розпоряджатися коштами на своєму рахунку. Щомісячна виплата процентів Можливість поповнення Часткове зняття	Мінімальний строк				Незнижуваний залишок
	3 дні	0,10%	-	-	10 грн.
	8 днів	0,15%	-	-	
	15 днів	0,20%	-	-	

Тарифи на депозити фізичним особам в АТ КБ «ПриватБанк» наведено в табл. 2.7.

Для фізичних осіб найбільш привабливим на наш погляд є строковий вклад «Капітал». Особливості вкладу «Капітал»: оформлення вкладу проводиться у доларах США з гривневої картки ПриватБанку, конвертація

проводиться за поточним курсом НБУ; мінімальна сума для оформлення вкладу – 500 дол, максимальна сума не обмежена; дострокове розірвання вкладу за ініціативою клієнта не проводиться; автоматичне продовження вкладу не передбачене.

Таблиця 2.7

Тарифи на депозити фізичним особам в АТ КБ «ПриватБанк» станом на початок 2024 року (розроблено за [34])

Назва	Поповнення	Виплата відсотків	Строк, міс	Ставка, річних, %	
				без дострокового розторгнення	із достроковим розторгненням
Стандарт	Так	Щомісячно	18,24	7	-
			9-12	7,5	6
			6-8	7	5,5
			3-5	6	4,5
			1,2	-	4
Джуниор (накопичення на користь дитини)	Так	Щорічно в кінці строку, з капіталізацією	12	-	7
Приват-вклад (зняття всієї суми або частини вкладу без комісії та зниження ставки)	Так	Щомісячно	21	-	4
Послуга накопичення «Скарбничка» - можливість автоматично накопичувати кошти	Так	При повернені	12	-	7
Слава Героям спеціальний вклад для героїчних захисників і захисниць України Мінімальна сума 2 грн	Так	Щомісяця	12	-	14%

З початку повномасштабної війни банк пропонує вклад. «Слава Героям». Оформити вклад можуть військовослужбовці, які отримують від держави цільові виплати по зарплатних проектах в ПриватБанку, після

отримання військовослужбовцем першої цільової виплати. Можливе зняття всієї чи частини суми вкладу без закриття рахунку. Проценти нараховуються з урахуванням щоденного залишку коштів на вкладі і щомісяця виплачуються на картку для виплат клієнта у ПриватБанку.

2.3. Оцінка ефективності депозитних продуктів в АТ КБ «ПриватБанк»

Активна депозитна діяльність АТ КБ «ПриватБанк» повинна бути ефективною, тому що кошти розташовані на депозитних рахунках АТ КБ «ПриватБанк» (особливо строкові) вимагають витрат на їх залучення. Отже депозитні операції банків, як нами вже зазначалось, вважаються ефективними, якщо банк отримує від їх розміщення прибуток при стабільному функціонуванні.

В відповідності з принципом ефективного використання залучених ресурсів, залучені кошти банку повинні бути не лише збережені, але й повернені з приростом (депозитним відсотком), який є часткою загального приросту авансованої вартості (позичкового відсотка). Тому, при загальному огляді, депозитну політику можна характеризувати як ефективну при виконання наступної умови: обсяг наданих кредитів повинен перевищувати обсяг залучених депозитів. Щодо АТ КБ «ПриватБанк» з моменту зміни власності, то співвідношення строкових депозитів та кредитів банку має вигляд (рис. 2.9). Отже, обсяг залучених коштів перевищує надані банком кредити за весь період дослідження (з 2017 по 2023 роки).

Проведений аналіз виявив, що протягом розглянутих періодів обсяг зобов'язань за депозитами перевищує обсяг кредитів. З одного боку, перевищення обсягу притоку коштів на депозити над обсягами кредитування свідчить про підвищення довіри до банку як фізичних, так і юридичних осіб. З іншого боку, це говорить про наявність «неробочих ресурсів», внаслідок

чого банк не отримує достатнього прибутку для покриття зобов'язань за депозитами, що впливає на фінансову стійкість банку.

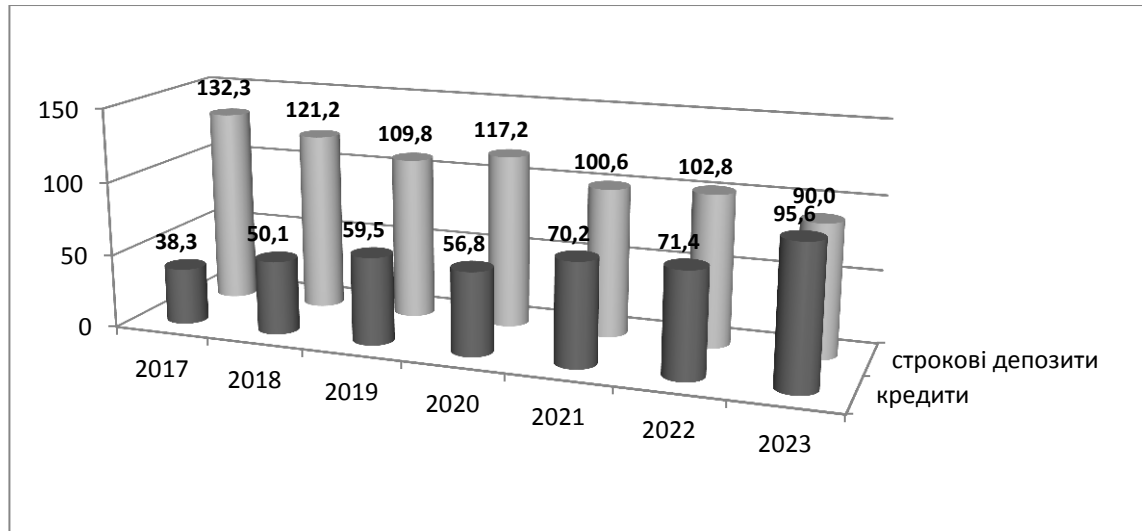

Рис. 2.9. Динаміка обсягу кредитів та строкових депозитів АТ КБ «ПриватБанк» за 2017 – 2023 роки, станом на кінець року (розроблено за [34])

Але це ще не є свідченням того, що депозитна політика АТ КБ «ПриватБанк» неефективна. Банк за останні роки віддавав перевагу вкладенню ресурсів не в кредитні програми, а в безризикові операції з депозитними сертифікатами та ОВДП з такою ж прибутковістю.

Суттєвий вплив на ліквідність банку має оптимальне співвідношення активів та пасивів за сегментами, строками й сумами. Існує так зване золоте банківське правило, за яким величина й терміни фінансових вимог банку повинні відповідати розмірам і термінам його зобов'язань. У банківській практиці повного збігу параметрів коштів, що акумулюються, та вимог банку практично не буває. Баланс банку відображає наявність коштів, які є в його розпорядженні, і вимоги на поточну дату, а в цей конкретний момент кількісно вони повинні співпадати один із одним. Проте для того, щоби така відповідність підтримувалася в майбутньому, необхідно постійно поповнювати кошти, які вибувають, підтримуючи їх на необхідному рівні. Отже, дотримання «золотого банківського правила» забезпечується шляхом

підтримання динамічної рівноваги активів і пасивів з постійним замінням коштів, які вибувають зі складу ресурсів, новими [36, с. 280].

Для всебічного аналізу депозитної діяльності банку АТ КБ «ПриватБанк» розрахуємо ряд коефіцієнтів, наведених на рис. 2.10.

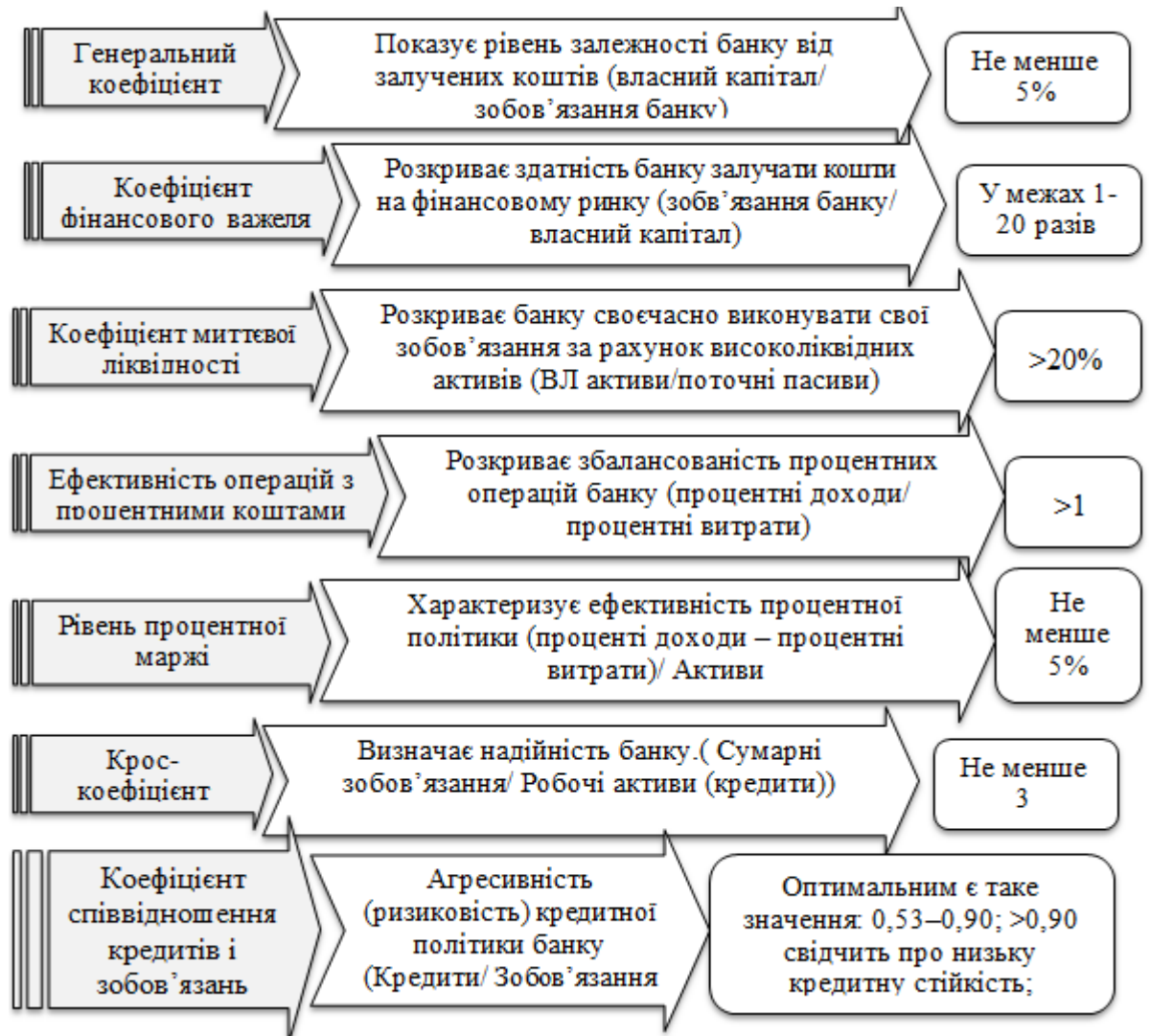

Рис. 2.10. Показники ефективності депозитної політики банку (розроблено за [37])

Основними вимогами, яким мають задовольняти показники, використовувані при оцінці ефективності депозитної політики банку, є: обумовленість чинниками, що впливають на процес залучення банком вільних ресурсів; зіставність між собою за розмірністю; відсутність суперечностей при зміні значень.

В табл. 2.8 наведемо показники діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2017 – 2023 роки, які необхідно використати для оцінки ефективності депозитної політики банку.

Таблиця 2.8

Дані про діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2017 – 2023 роки для розрахунку показників ефективності депозитної політики, станом на кінець року, млрд. грн. (розроблено за [34])

Показники	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Активи	254,8	278,0	309,7	386,9	407,3	549,7	685,1
Високоліквідні активи	25,3	27,4	49,9	49,9	52,8	96,4	79,6
Кредити	38,3	50,1	59,5	56,8	70,2	71,4	95,6
Власний капітал	25,6	31,5	54,5	52,8	66,6	57,8	83,3
Зобов'язання	230,0	246,7	255,2	334,1	340,6	491,9	601,8
Поточні пасиви	79,8	109,7	130,6	165,3	224,4	368,6	458,8
Процентні доходи	24,5	20,8	33,8	33,6	35,9	43,7	66,2
Процентні витрати	18,4	14,0	14,2	12,0	6,5	3,8	6,6

Використовуючи дані табл. 2.8, в табл. 2.9 представимо розраховані показники ефективності депозитної політики АТ КБ «ПриватБанк» за 2017 - 2023 роки.

Отже, з табл. 2.9 можна зробити наступні висновки.

1. Генеральний коефіцієнт перевищує в декілька разів нормативне значення, а це означає, що кошти АТ КБ «ПриватБанк» надійно захищені власним капіталом банку.

2. Коефіцієнт фінансового важеля показує здатність банку залучати кошти на фінансовому ринку. За досліджений період цей показник коливався від 5 до 9, що демонструє зважену депозитну політику банку. Значне зростання коефіцієнта фінансового важеля вказує на зниження фінансової стійкості банку й, відповідно, ризикову депозитну політику.

3. АТ КБ «ПриватБанк» протягом усього періоду дотримувався обов'язкового економічного показника миттєвої ліквідності банку (більше

20%), що свідчить про здатність банку своєчасно виконувати свої зобов'язання за рахунок високоліквідних активів.

Таблиця 2.9

Показники ефективності депозитної політики АТ КБ «ПриватБанк» за 2017 - 2023 роки (розроблено за [34])

Показники	Норматив	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Генеральний коефіцієнт надійності	Не менше 5%	11,1	12,8	21,4	15,8	19,6	11,8	13,8
Коефіцієнт фінансового важеля	У межах 1-20	9	8	5	6	5	9	7
Коефіцієнт миттєвої ліквідності	Більше 20%	31,7	25,0	38,2	30,2	23,5	26,2	17,3
Ефективність операцій з процентними коштами	Більше 1	1,3	1,5	2,4	2,8	5,5	11,5	10,0
Рівень процентної маржі	Не менше 5	2,4	2,4	6,3	5,6	7,2	7,3	8,7
Коефіцієнт співвідношення кредитів та зобов'язань	0,53–0,90;	0,17	0,20	0,23	0,17	0,21	0,15	0,16
Крос- коефіцієнт	Не менше 3	6	5	4	6	5	7	6

4. Показник ефективності операцій з процентними коштами, який відображає ступінь покриття відсоткових доходів АТ КБ «ПриватБанк» його відсотковими витратами зріс за досліджуваний період з 1 до 10, що свідчить про значний фінансовий результат від розміщення залучених коштів.

5. Рівень процентної маржі показує, скільки копійок чистої процентної маржи припадає на 1 грн. активів банку. Нормативом передбачено, що показник повинен бути не менше 5% для ефективного використання залучених коштів. За п'ять років даний показник в АТ КБ «ПриватБанк» перевищує нормативне значення.

6. Оптимальне значення коефіцієнта співвідношення кредитів та зобов'язань банку, на думку експертів, має становити від 0,53 до 0,90. Показник нижче 0,53 свідчить про можливість збитковості банку, але банк має значний прибуток на протязі досліджуваних років, а низький

розрахований показник свідчить, що АТ КБ «ПриватБанк» вигідно інвестує залучені кошти не кредитні програми.

7. Значення крос-коефіцієнта підтверджує надійність банку.

Отже, за проведеним дослідженням можемо стверджувати, що депозитна політика АТ КБ «ПриватБанк» за досліджуваний період була ефективною.

Наприкінці розглянемо рейтинг АТ КБ «ПриватБанк» за лояльністю вкладників станом на початок 2024 року (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Рейтинг банків України за лояльністю вкладників на початок 2024 року
(розроблено за [33])

Показники	Бали						
	Приват-банк	Укрсиб-банк	Райффай-зен Банк	Сенс Банк	А-Банк	Кредо-банк	ПУМБ
Частка банку на ринку роздрібних депозитів	5	5	5	5	4	4	5
Абсолютний зростання роздрібною портфеля вкладів за квартал	5	5	5	5	4	4	5
Відносне зростання роздрібною портфеля вкладів за квартал	4	4,5	4	4	4,5	4	4
Досвід роботи на ринку	5	5	5	5	5	5	5
Платіжна репутація банку	4	5	5	4	5	5	4
Загальний бал	4,6	4,9	4,8	4,6	4,4	4,4	4,6
Позиція в рейтингу	3	1	2	3	4	4	3

Отже за рейтингом лояльності вкладників на початок 2024 року АТ КБ «ПриватБанк» займає третю позицію серед 63 банків України поступаючись таким банкам як АТ «Укрсиббанк», АТ «Райффайзен Банк Аваль».

З дослідження по розділу 2 можна зробити наступні висновки.

1. Аналіз банківського ринку депозитних послуг в Україні показав, що:

1) Проведений аналіз свідчить, що нині спостерігається ситуація, коли сума депозитів зростає за секторами економіки, у розрізі видів валют та строків погашення, а вартість за їх користування зменшується. На протязі

2016 – 2023 року обсяг депозитних коштів на рахунках банківської системи за різними секторами економіки зріс у три рази.

2) При цьому строкові депозити втрачають свою популярність, що пов'язано із низькою премією за строковість, отож частина коштів на поточних рахунках клієнтів зростає. Порівнюючи середньорічні процентні ставки за депозитами юридичних та фізичних осіб, зауважимо, що ставки для корпоративних клієнтів по банківській системі України вище, ніж ставки домашнім господарствам, в 2023 році процентна ставка для строкових вкладів юридичних осіб в середньому по банківському сектору складала 10,6%, а по вкладам фізичних осіб – 8,3%.

3) За свідченнями Національного банку України, привабливіші процентні ставки за гривневими депозитами у порівнянні з валютними депозитами сприяли збільшенню коштів у вклади в національній валюті. Як наслідок, частка гривневих коштів на вимогу за досліджуваний період зросла значно більше, ніж вклади в іноземній валюті.

2. Аналізуючи стан депозитних операцій АТ КБ «ПриватБанк», визначено:

1) АТ КБ «ПриватБанк» є лідером банківського ринку країни. Станом на початок 2024 року частка АТ КБ «ПриватБанк» в банківській системі складає: за обсягом активів – 25%, з них за обсягом наданих кредитів клієнтам – 13,9 %; за обсягами зобов'язань – 23,0%, з них за обсягом залучених коштів клієнтів – 22,6 %; за обсягами власного капіталу – 28,1%; за кількістю відділень – 22%.

2) Показники прибутковості банку були вищими за показниками в цілому по банківській системі України. Таким чином, можна стверджувати, що АТ КБ «ПриватБанк» є високоприбутковим та високорентабельним банком.

3) Аналіз структури депозитних коштів банку показав, що – кошти клієнтів банку складаються станом на початок 2024 року складаються з коштів фізичних осіб на 72% і коштів корпоративного сектору

на 28%, за досліджуваний період кошти юридичних осіб зросли на 7 в.п., а фізичних осіб знизились на такий же відсоток;

- в коштах на вимогу станом на 2024 рік також переважають кошти фізичних осіб (31,5% кошти корпоративних клієнтів, 68,5% – кошти домогосподарств);

- структура строкових депозитів АТ КБ «ПриватБанк» станом на початок 2024 року складається з 85% вкладів фізичних осіб, та 15% вкладів юридичних осіб. За досліджуваний період частка вкладів фізичних осіб знизилась на 5 в.п., вкладів корпоративних клієнтів зросла на 5%;

- за галузями економіки, більшу частку коштів на депозити АТ КБ «ПриватБанк» залучає зі сфери послуг –38,6 % станом на початок 2024 року, на другому місці – виробництво (25,2 % станом на початок 2024 року), на третьому – торгівля (23,1% станом на початок 2024 року). За досліджуваний період (з 2019 року по 2023 рік) структура коштів корпоративних клієнтів за галузями економіки не змінилась;

- АТ КБ «ПриватБанк» має не тільки найбільшу частку вкладників – фізичних осіб в банківській системі України, но й самий великий за розміром депозитний портфель домогосподарств. Так, обсяг коштів фізичних осіб, що розміщені в банку станом на початок 2024 року складає 37% депозитного портфелю домогосподарств банківської системи і 29% депозитного портфелю домогосподарств банківської системи в іноземній валюті.

- АТ КБ «ПриватБанк» пропонує своїм корпоративним та індивідуальним клієнтам різноманітні депозитні продукти.

3. Аналіз ефективності депозитної політики АТ КБ «ПриватБанк» свідчить, що ва є ефективною. За рейтингом лояльності вкладників на початок 2024 року АТ КБ «ПриватБанк» займає третю позицію серед 63 банків України поступаючись таким банкам як АТ «Укрсиббанк», АТ «Райффайзен Банк Аваль».

Не зважаючи на високий рівень організації депозитних операцій в АТ КБ «ПриватБанк» вони потребують подальшого удосконалення.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАДАННЯ ДЕПОЗИТНИХ ПОСЛУГ У БАНКУ

3.1. Зарубіжний досвід організації надання банківських депозитних послуг

Незважаючи на те, що науковцями розкрито теоретичні основи розміщення коштів фізичними та юридичними особами на депозитних рахунках, досліджено основні умови здійснення депозитних операцій, їх страхування, виникає потреба у подальшому дослідженні депозитних операцій в сучасних умовах. Визначений курс України на євроінтеграцію та приєднання до міжнародних стандартів фінансових операцій актуалізує дослідження досвіду зарубіжних країн [38, с. 73].

В зарубіжних банках з целью розвитку депозитних операцій використовуються наступні інструменти залучення коштів клієнтів (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Інструменти залучення коштів клієнтів в депозити в зарубіжних банках (розроблено за [38])

У цілому нині умови вкладів громадян своєї країни у західних банках дуже різноманітні. Так само, як і в банках України, вклади і депозити

характеризуються такими критеріями, як: строки; мінімальна сума; можливість або неможливість поповнення або дострокового зняття коштів.

Розглянемо вклади на прикладі великих західних банків.

Bank of London and The Middle East («BLME») (Велика Британія) встановлює досить високий рівень мінімальної суми вкладу, тому скористатися програмами депозитів в даному банку не кожному можливо - у клієнта має бути солідна матеріальна база, хороший дохід. Банком пропонуються такі види депозитів (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Види депозитів Bank of London and The Middle East («BLME»)
(розроблено за [39])

Назва вкладу	Валюта	Термін розміщення	Мінімальна сума	Виплата відсотків	Інша інформація
BLME Premier	фунти стерлінгів	Від 6 міс. до 7 років	25000	наприкінці терміну (на термін до року), щорічно при термінах понад 1 рік	Відсотки нараховуються щомісяця і додаються до основної суми вкладу, з якої розраховуються наступні відсотки
BLME Premier 90 Days	фунти стерлінгів	90 днів	10000	наприкінці терміну	Відсотки нараховуються щомісяця і додаються до основної суми вкладу, з якої розраховуються наступні відсотки

Barclays Bank PLC є другим за величиною активів банком Великобританії. Банком пропонуються такі види депозитів (табл.3.2).

Barclays Bank PLC до формування депозитних продуктів підходить дуже гнучко. Всі вклади доступні для будь-якої людини, з будь-яким рівнем доходу, можна відкрити вклад навіть з 1 фунтом стерлінгів. При цьому до всіх видів вкладів надається миттєвий доступ. Ставки відповідно залежать від термінів вкладень та сум депозиту.

Royal Bank of Canada – найбільший канадський банк, який також є найбільшою канадською компанією. Дванадцятий найбільший банк у світі з ринкової капіталізації. Royal Bank of Canada являє собою глобальний фінансовий конгломерат, що складається з наступних підрозділів:

- приватний та комерційний банкінг – здійснює діяльність у Канаді, США та Карибському регіоні, надаючи послуги приватним особам та дрібному бізнесу.
- управління станом – обслуговує заможних клієнтів по всьому світу, надаючи інвестиційні, кредитні, банківські та трастові послуги;
- страхування – надає страхові послуги як у Канаді, так і в інших країнах світу;
- інвестиційні та депозитарні послуги – зберігання, переміщення та інвестування активів великих фінансових інститутів;
- ринки капіталу – надає фінансові послуги приватним і публічним компаніям, урядам і центральним банкам.

Таблиця 3.2

Види депозитів Barclays Bank PLC (розроблено за [40])

Назва вkladу	Валюта	Термін розміщення	Мінімальна сума	Виплата відсотків	Інша інформація
Everyday Saver	Фунти стерлінгів	без обмежень	від 1 фунта стерлінгів	Відсотки розраховуються щодня і виплачуються в перший робочий день кожного місяця	Миттєвий доступ до грошей. Відсоткові ставки залежать від терміну та суми
Children's Instant Saver (до 18 років)	фунти стерлінгів	без обмежень	від 1 фунта стерлінгів	Відсотки розраховуються щодня і виплачуються в перший робочий день кожного місяця.	Миттєвий доступ до грошей. Процентні ставки залежать від терміну та суми. При досягненні дитиною 18 років вклад переоформляється на дитину.
Children's Regular Saver (до 16 років)	фунти стерлінгів	без обмежень	від 1 фунта стерлінгів	Відсотки розраховуються щодня і виплачуються в перший робочий день кожного місяця.	Миттєвий доступ до грошей. Процентні ставки залежать від терміну та суми. При досягненні дитиною 16 років вклад переоформляється на дитину

Royal Bank of Canada пропонує наступні види депозитів (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Види депозитів Royal Bank of Canada (розроблено за [41])

Назва вкладу	Валюта	Термін розміщення	Мінімальна сума	Виплата відсотків	Інша інформація
Non-Redeemable & Redeemable GICs	долари США	від 1 дня до 10 років	500	наприкінці терміну (на строк до року); щомісяця, щокварталу або щорічно при термінах понад 1 рік	Обговорюються умови доступу до грошей.
One-Year Cashable GIC	долари США	1 рік	1000	щомісяця, раз на півроку або наприкінці терміну	Миттєвий доступ до грошей. Процентні ставки застосовуються лише у випадку, якщо вклад не знімався щонайменше місяць. Зняти гроші раніше терміну не можна
Five-in-One GIC	долари США	5 років	5000	щомісяця, раз на півроку, щорічно або в кінці терміну	Можна капіталізувати відсотки, або знімати - за бажанням клієнта
Building Block GIC	долари США	1 рік	1000	в кінці строку	Акумуляування коштів, на вибір: \$10 на тиждень, \$25 разів на два тижні, \$50 на місяць
U.S. Dollar Term Deposits	долари США	від 1 дня до 5 років	5000	наприкінці терміну (на строк до року); щорічно при термінах понад 1 рік	Зняти гроші раніше за термін не можна.
Income Builder GIC	долари США	1, 2, 3, 4, 5, 10, 15 і 20 років	5000	Раз на два тижні, щомісяця, щоквартально, раз на півроку, щорічно	Умови зняття обговорюються індивідуально

Royal Bank of Canada має широкую лінійку пропозицій по депозитах, розраховану на будь-які побажання клієнтів.

В цілому можна зробити висновок, що як українські, так і закордонні банки прагнуть запропонувати своїм клієнтам різноманітні види вкладів, які відрізняються можливостями чи відсутністю можливостей поповнення, капіталізації, дострокового закриття вкладу, зняття відсотків.

Наприклад, розглянемо депозит банку U.S. Bancorp (США), ця програма не передбачає плати за обслуговування:

- 1) до 1500 доларів – 0,5% прибутковості;
- 2) до 1000 доларів – 0,2% прибутковості;
- 3) до 100 000 доларів – 0,1% прибутковості;
- 4) понад 100 000 доларів – 0,05% доходності.

Як видно, відсотки за депозитами у США зовсім невисокі. Ще один банк, що пропонує відкриття ощадних рахунків – Wells Fargo & Co, він знаходиться на четвертому рядку в США за активами. Його програми розміщення коштів такі:

- стандартний ощадний рахунок, ставка – 0,01%. Плата за обслуговування - 5 \$ на місяць, але не береться при зберіганні більше 300 \$;
- преміальний ощадний рахунок, ставка – 0,03 чи 0,06%. Плата за обслуговування – 12%, але вона не береться при розміщенні більше 3500 \$.

Дуже часто в Америці використовують депозитні сертифікати – окремий інструмент інвестування. Якщо ощадний рахунок – це просто рахунок з можливістю здійснення будь-яких прибуткових та видаткових операцій, то депозитний сертифікат (CD) є аналогом вітчизняного термінового вкладу. Відсотки по вкладах у США будуть вищими, якщо вибрати для розміщення саме CD. Вкладник розміщує гроші на певний термін. Періодично нараховуються відсотки, за умовами це може бути щомісяця, щокварталу, раз на півроку. Вони можуть підсумовуватися до коштів на депозитному рахунку або сплачуватись вкладнику.

Наприклад, розглянемо депозит, пропонований Американським банком PNC Financial Services:

- 1) пропонуються кілька типів сертифікатів із дією терміном від 7 днів до 10 років;
- 2) мінімальна сума для відкриття – 1000 \$;
- 3) за найдорожчим сертифікатом, що стягується, призначається максимальний відсоток, але договір укладається на 36 або 60 місяців. Сума для відкриття – щонайменше 10 000\$;
- 4) ставка за стандартним CD безпосередньо залежить від терміну розміщення та суми на рахунку. Чим більший термін, тим вища прибутковість. Максимальні 0,4% призначаються при виборі періоду 10 років і сумі щонайменше 25000 доларів. Для порівняння при терміні 1 рік – 0,05 – 0,1%.

Як видно, відсоткові ставки у банках США невеликі. Більше того, порівняно з вітчизняними відсотками, це дуже мало. Так працює система: ставки за вкладами прямо корелюються зі ставками за кредитами. В Америці дешеві кредити та дешеві ставки за вкладами. В Україні високі ставки з позик і середні ставки (проти США) відсотки за депозитами. Саме тому американці частіше обирають інвестування у цінні папери. Ставки за вкладами завжди багато в чому залежать від облікової ставки країни. У США це 1,75%.

Комерційні банки іноземних країн відкривають депозитні рахунки фізичним особам частіше, аніж юридичним. Це визначає політику ціноутворення на банківські депозитні продукти, тому середні відсоткові ставки за депозитами фізичних осіб перевищують середні відсоткові ставки за депозитами юридичним особам. Наприклад, Нідерланди – 1,4 в.п., Італія – 0,55 в.п., Ірландія – 0,53 в.п., Німеччина – 0,5 в.п., Франція – 0,46 в.п., Бельгія – 0,4 в.п., Латвія – 0,35 в.п., Естонія – 0,15 в.п., Фінляндія – 0,1 в.п., Греція – 0,08 в.п., Люксембург – 0,04 в.п., Кіпр та Литва – 0,01 в.п. мали перевищення відсоткових ставок за депозитами фізичних осіб над відповідними ставками депозитів юридичних осіб [38, с. 75].

Таким чином, проводячи дослідження закордонного досвіду формування та розвитку депозитних операцій, ми дійшли висновку, що депозитні послуги, як вітчизняними, так і зарубіжними банками надаються практично однаково, а саме: особисте звернення до банку; вибір депозитного продукту; відкриття рахунку.

Як показав аналіз, зарубіжні банки на відміну від українських банків пропонують своїм клієнтам по однаковим депозитним продуктам різні відсоткові ставки. Цей факт насамперед пов'язаний із частотою відкриття депозитних рахунків; від сум вкладів тощо. Також дослідження показує, що зарубіжні вкладники найчастіше вдаються не просто до вкладів у банки, а до інвестування (дані послуги також надають зарубіжні банки) із-за вищого доходу від даного виду діяльності.

Закордонний досвід вказує на те, що у вітчизняних банках необхідно проводити роботу щодо підвищення грамотності населення з метою пропозиції їм нових напрямів розвитку депозитних операцій.

3.2. Удосконалення депозитних операцій в АТ КБ «ПриватБанк»

На сьогодні організація депозитних операцій в банківській системі України наражається на ряд проблем. Їх перелік представлений науковцями Я. Колеснік, І. Земляковою, Ю. Макаренко та В. Хацько на рис. 3.2.

На нашу думку, основною проблемою в депозитній політиці для вітчизняних найбільших банків є відсутність адекватних джерел вкладення депозитних коштів клієнтів для отримання вищої дохідності та генерування прибутку. Банківська система України дуже повільно нарощує темпи зростання кредитування, що теоретично є основним джерелом спрямування депозитних коштів населення та бізнесу. Проте, в сьогоднішніх реаліях, банки все частіше виступають посередниками між Міністерством фінансів України, яке випускає ОВДП для подальшої купівлі банками, і населенням, яке вкладає кошти на депозити, що є більш звичним способом інвестування

для більшості громадян. Особливо посилилася ця тенденція під час повномасштабної війни, оскільки Нацбанком була здійснена заборона на виведення капіталу за кордон, внаслідок цього банкам залишилося менше варіантів інвестувати кошти депозитних ресурсів.

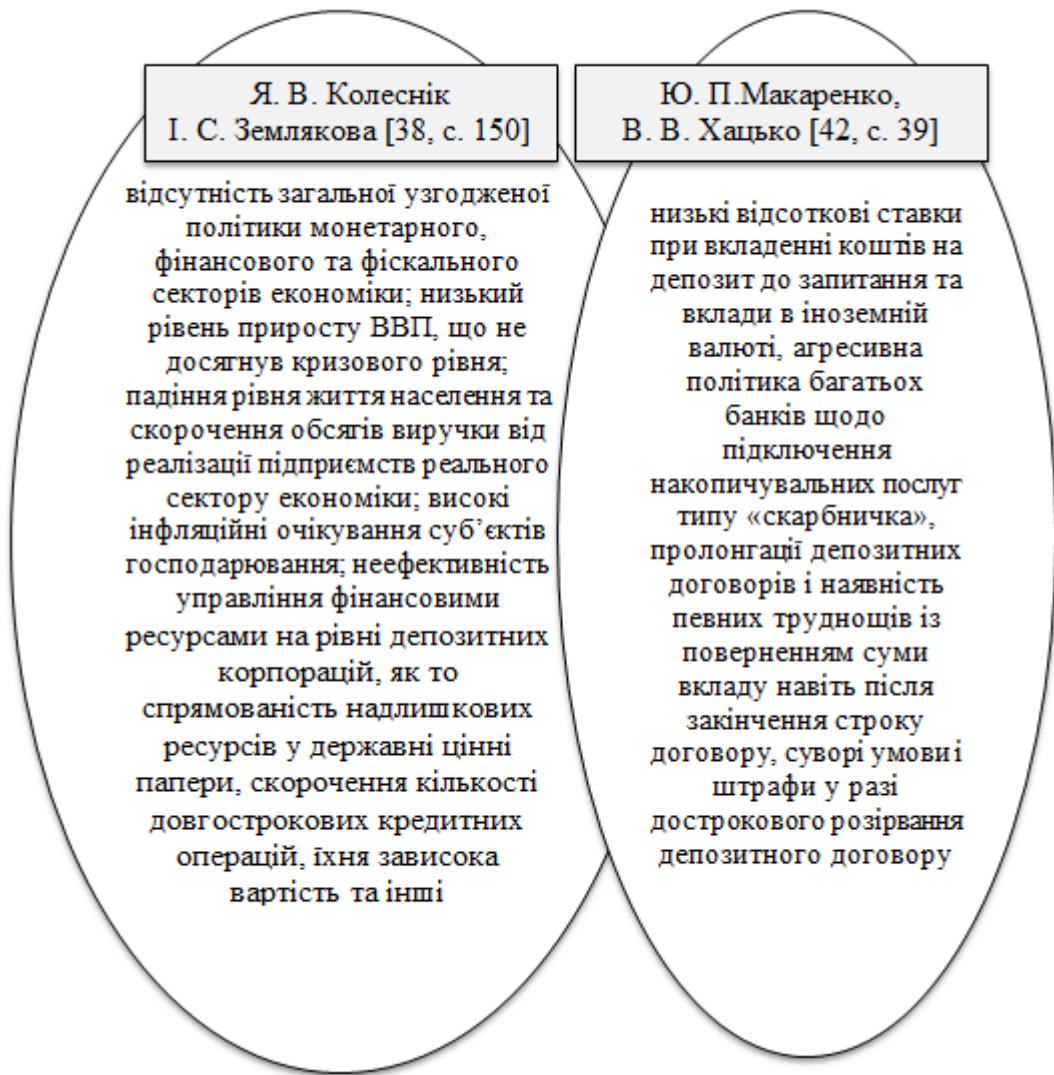

Рис. 3.2. Думки науковців щодо проблем в організації депозитних операцій комерційних банків України на сучасному етапі (розроблено за [38, 42])

Отже, узагальнюючи практику діяльності банків та думки вчених, можна визначити основні проблеми ринку депозитних операцій України. Це – відсутність узгодженої політики монетарного, фінансового та фіскального секторів економіки; погіршення рівня життя населення та зменшення виручки від реалізації суб'єктів, що господарюють; неефективність

управління фінансовими ресурсами банків; низькі ставки при вкладенні коштів на депозит; пролонгації депозитних угод і наявність різного роду труднощів із поверненням суми депозиту навіть після закінчення терміну договору; строгі умови та штрафи при достроковому припиненні дії депозитного договору [1, с. 74].

Перш ніж надати власні погляди на удосконалення депозитних операцій в АТ КБ «ПриватБанк» та банківській системі України в цілому, визначимо на цей рахунок думки науковців. Так на рис. 3.3 – 3.5 представлені заходи запропоновані К. Л. Ларіоною та Т. В. Донченко щодо поліпшення ефективності депозитної політики банків України. Основні напрями запровадження та розширення інноваційних банківських депозитних послуг, науковці поділяють на три групи: відновлення довіри вкладників до банків, модернізація депозитної політики на засадах сучасних запитів, підвищення зацікавленості у розміщенні коштів на вкладних рахунках.

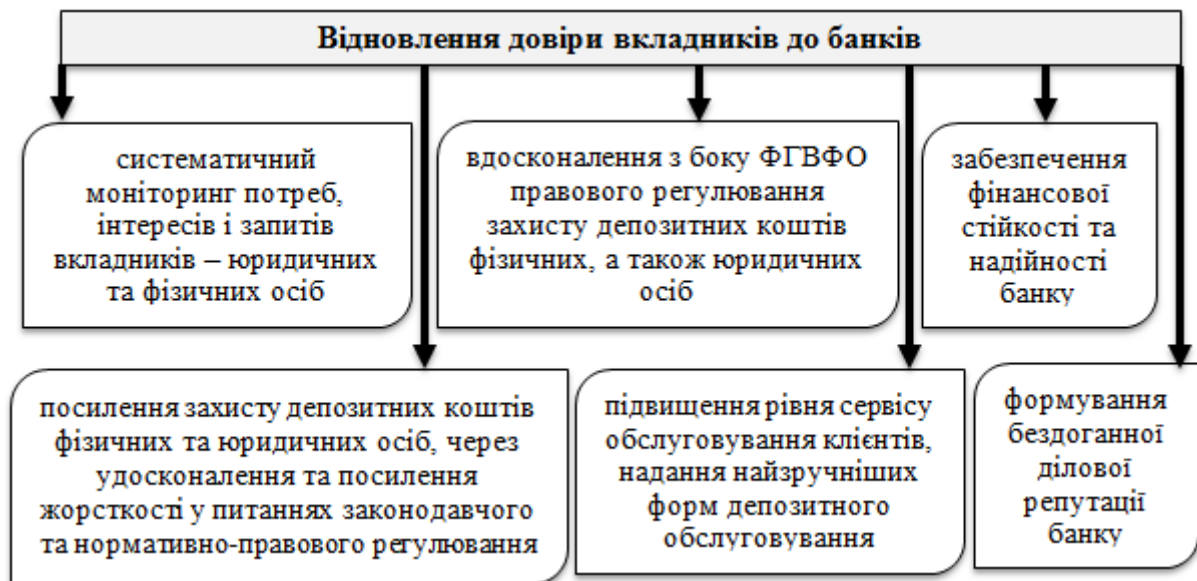

Рис. 3.3. Відновлення довіри вкладників як один з напрямів запровадження та розширення інноваційних банківських депозитних послуг (розроблено за [43])

Для удосконалення депозитних операцій в АТ КБ «ПриватБанк» визначимо наступне.

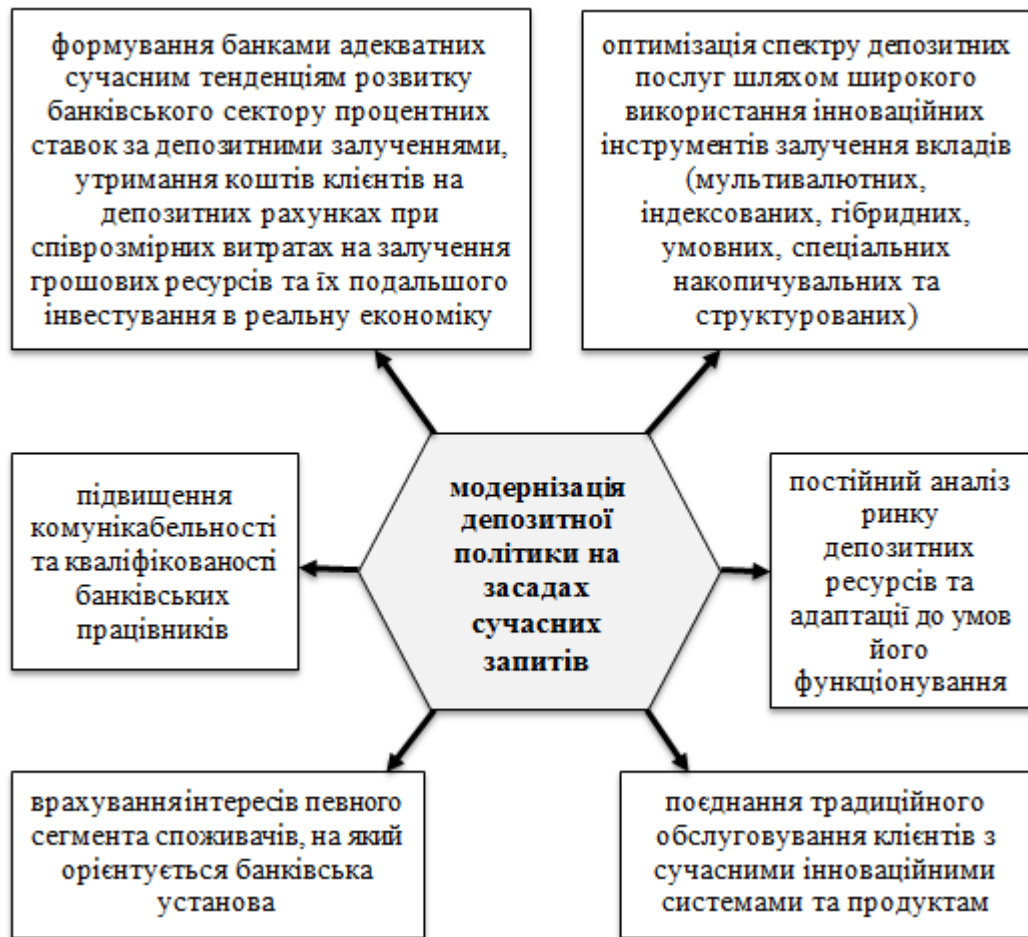

Рис. 3.4. Модернізація депозитної політики банку на засадах сучасних запитів як один з напрямів запровадження та розширення інноваційних банківських депозитних послуг (розроблено за [43])

1. Виходячи із проведеного дослідження депозитних операцій АТ КБ «ПриватБанк», можна визначити деякі заходи щодо зміни умов депозитних договорів. Як основний інструмент це – зміна процентних ставок. Як зазначалось вище, основним критерієм вибору банку та депозитного портфеля є відсоткова ставка.

2. Наступним заходом щодо розвитку депозитних операцій у АТ КБ «ПриватБанк» має стати – випуск пластикових карток на пільгових умовах. Пропонуємо у банку під час відкриття депозитного рахунку пропонувати клієнтам оформлення дебетової картки, на яку надходитимуть відсотки від вкладів, і відповідно власники карток зможуть використати цю картку з її накопиченнями на свій розсуд, без жодних обмежень. Цей захід дозволить не

тільки збільшити суми депозитів, але також збільшить оборот пластикових дебетових карток.

Рис. 3.5. Підвищення зацікавленості у розміщенні коштів на вкладних рахунках як один з напрямів запровадження та розширення інноваційних банківських депозитних послуг (розроблено за [43])

3. Проведення стимулюючих акцій. Отже, цей захід у АТ КБ «ПриватБанк» повинен полягати, наприклад, у: наданні підвищеного відсотка за депозитними вкладами на певний проміжок часу або вручення невеликих корпоративних подарунків під час виконання конкретних умов договору.

4. Моніторинг клієнтів. Даний захід у АТ КБ «ПриватБанк» дасть можливість виявити мотивацію клієнтів. Як правило, клієнти закривають свої рахунки в банку і йдуть до банків конкурентів у зв'язку з пропозицією останніх більш вихідних умов. Для того щоб знизити кількість закритих депозитних продуктів у АТ КБ «ПриватБанк» необхідно проводити дослідження клієнтів, виявляти фактори, на основі яких даного клієнта можливо утримати в даному банку, і докласти максимум умов для цього.

5. Формування комплексних послуг. Як реалізацію цього заходу до цього заходу в АТ КБ «ПриватБанк» під час укладання депозитного договору

можна пропонувати своїм клієнтам такі популярні послуги: надання корпоративних сим – карт з вигідними умовами; знижки на популярні онлайн кінотеатри і т.д.

6. Страхування депозитів. На цей захід у АТ КБ «ПриватБанк» необхідно звернути особливу увагу. Оскільки надання послуг зі страхування депозитів зараз є дуже актуальним напрямом, воно підтримує сталий і динамічний розвиток депозитних операцій банку. В даний час дана послуга в банку практично не розвинена, так як всі витрати пов'язані зі страхуванням депозитів повинен оплачувати вкладник. Для того щоб розвинути даний напрямок в досліджуваному банку, можна запропонувати поділ витрат на страхування вкладів між вкладником та самим банком. Незважаючи на той факт, що даний захід підвищить витрати банку, але тим самим він зможе збільшити свій імідж серед клієнтів, а також підвищить зацікавленість у цій послугі серед вкладників.

Інші пропозиції для АТ КБ «ПриватБанк» щодо організації депозитних операцій в банку наведені на рис. 3.6.

Вважаємо, що наведені пропозиції підвищать ефективність депозитних операцій АТ КБ «ПриватБанк».

З дослідження в розділі 3 можна зробити наступні висновки.

З послабленням валютних обмежень у липні 2022 року фізичні особи отримали можливість купувати іноземну валюту для розміщення в банках строкових депозитів, тому строкові депозити в іноземній валюті почали зростати. Банки зберігають усі валютні кошти, залучені від населення у високоякісних ліквідних активах.

Збільшення частки зарплати військових у сукупних доходах і заощадженнях населення визначено концентрацію притоку державних коштів у державних банках, які обслуговують відповідні облікові записи. Також значно зріс попит фізичних осіб на державні цінні папери, але обсяги цих інвестицій ще досить малі порівняно з іншими заощаджувальними інструментами.

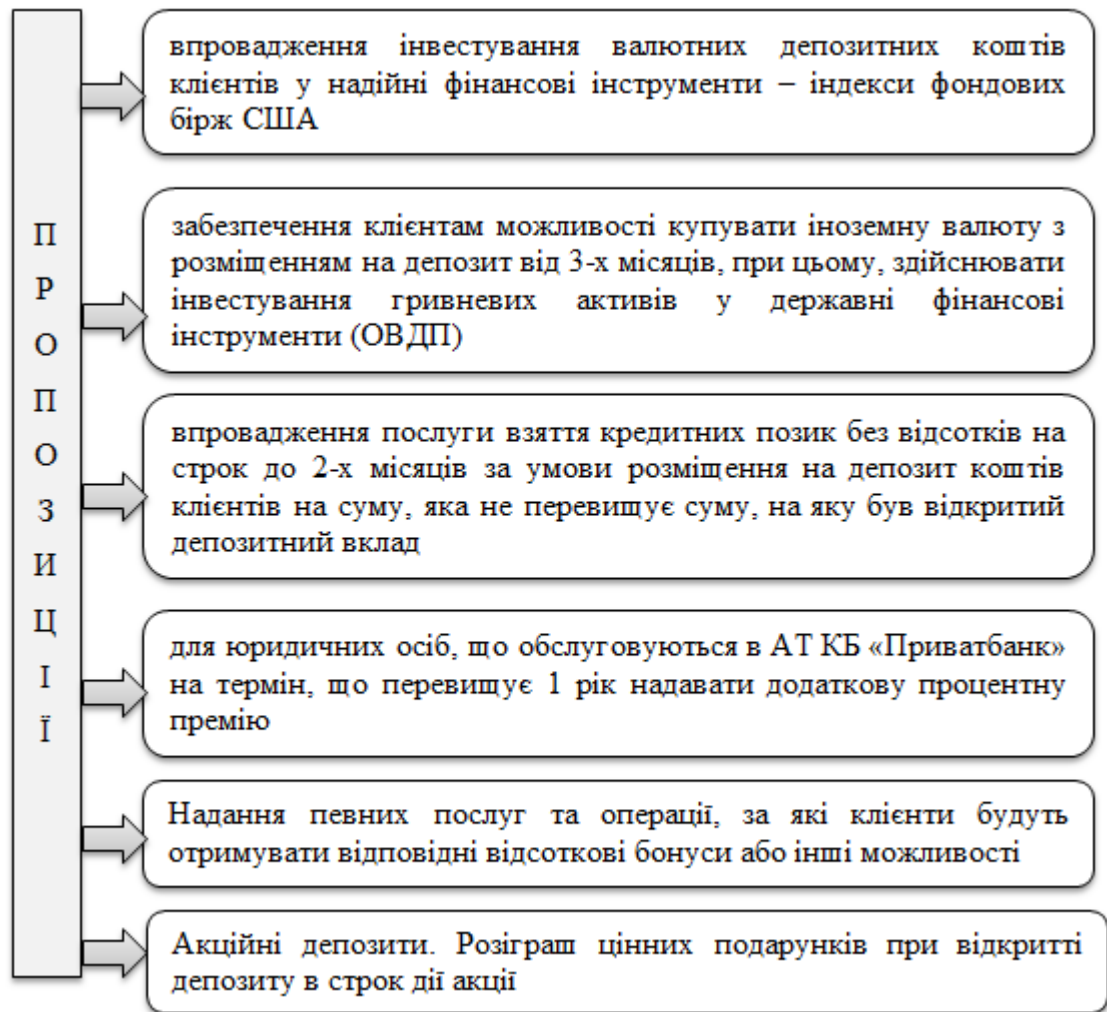

Рис. 3.6. Пропозиції по вдосконаленню депозитних операцій в АТ КБ «ПриватБанк» (розроблено автором)

Водночас банківський депозит користується попитом у фізичних осіб, оскільки є менш ризиковим інструментом порівняно з іншими інструментами інвестування. Це пояснюється, перш за все, існуванням Фонд гарантування вкладів, до якого входять усі українські банки. Долучився і АТ «Ощадбанк».

Залучення коштів громадян на депозити є актуальною та важливою справою, адже завдяки цьому кошти, які раніше були поза господарським обігом, починають «рухатися» і працювати не тільки на їхнього власника, а й для економіки країни, для поповнення державного бюджету за рахунок пасивних доходів та податку, розширюють кредитні можливості банківської системи тощо.

Загалом, кожен банк зацікавлений в збільшенні обсягу депонованих коштів, які тимчасово перебувають у його розпорядженні. Для цього йому потрібно постійно вдосконалювати існуючі та впроваджувати нові форми та методи роботи з клієнтами, залучати різні категорії інвесторів шляхом проведення науково-аналітичної роботи, активно використовують маркетинг, проводити рекламні кампанії, розширювати ділові контакти з клієнтами тощо.

За результатами проведеного в роботі дослідження стану розвитку в депозитного ринку в Україні пропонуємо наступні пріоритетні напрямки вдосконалення банківських депозитних операцій, в тому числі і в АТ КБ «ПриватБанк»:

1. Відновлення довіри вкладників в банках:

- посилення безпеки внесків коштів через вдосконалення законодавчого регулювання;
- забезпечення фінансової стабільності і надійності банків;
- систематичний моніторинг банківської діяльності.

2. Модернізація депозитних продуктів на основі сучасних запитів:

- підвищення рівня обслуговування клієнта, забезпечуючи максимально зручні форми депозитного обслуговування;
- впровадження та оновлення сучасних нових цифрових технологій в банківський сектор.

3. Стимулювання інтересу клієнтів до розміщення коштів на депозитах:

- комплексне обслуговування клієнтів шляхом надання додаткових видів послуг для депозитів;
- застосування маркетингових методів мотивації клієнтури.

Реалізація запропонованих заходів щодо вдосконалення депозитних операцій призведе до збільшення строкових, стабільних депозитів у ресурсній базі банків, а це, відповідно, сприятиме збільшенню ефективності банківської системи в цілому.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного в роботі дослідження можна зробити наступні висновки.

1. Дослідження теоретичних засад організації депозитних операцій в комерційному банку показало наступне.

1) Депозитні операції, що здійснюються комерційними банками, відображаються у пасивах бухгалтерського балансу. Депозитні операції у пасивах балансу комерційного банку займають основну частку. Відомо, що якість управління банком визначається за допомогою його ефективного управління пасивами, тобто від того, наскільки ефективно банк здійснює управління депозитними коштами настільки ефективно проводиться управління банком загалом. Вважаємо доцільним надати власне визначення депозитної операції, як операції банку щодо залучення грошових коштів у готівковій або безготівковій формі, в національній чи іноземній валюті або банківських металів вкладників на депозитні рахунки на умовах укладеного договору та відповідно до чинного законодавства України.

2) Залучені кошти юридичних та фізичних осіб банки розміщують на депозити. Отже під вкладом (депозитом) будемо розуміти повну передача коштів з зобов'язанням повернення, що супроводжується свободою одержувача до їх розпорядження. В даний час спектр депозитних операцій, що проводяться банками надзвичайно широкий. Згідно з потребами клієнтів банки пропонують різні види депозитних рахунків, що відрізняються один від одного за багатьма ознаками. Кожен депозитний продукт має унікальні властивості, які доцільно враховувати при визначенні цільової клієнтської аудиторії. Виявлення суттєвих критеріїв класифікації депозитних операцій дозволяє визначити особливості депозитної політики комерційних банків у сфері залучення ресурсів

3) Прийнята у банківській практиці класифікація депозитних операцій дуже різноманітна. Класифікація депозитних операцій має вкрай важливе

значення для банку, оскільки саме на її основі проводиться структурний аналіз депозитних операцій, необхідний для визначення ступеня ліквідності комерційного банку, диверсифікації його пасивів, відповідності пасивів та активів за термінами тощо. Класифікувати депозитні операції можна за різним критерієм. Найбільш часто депозитні операції діляться за: категоріям вкладників; видам вкладів; призначенням; термінами; способом виникнення; сплачуваними відсотками; економічного змісту; техніці оформлення; наявності пільг під час проведення депозитних операцій; ступеня ліквідності; режиму використання рахунку; наявності обмежень; умов внесення та вилучення.

4) Нормативно-правове регулювання відносин між банком та його вкладниками набуває важливого значення, оскільки саме нормативно-правові акти регламентують можливості, права та обов'язки як банківських установ, так і вкладників. Депозитні операції в нашій країні регламентуються рядом Законів та підзаконних актів, а саме: Цивільним та Господарським кодексами України, Законами України «Про банки і банківську діяльність», «Про платіжні послуги», «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», Положенням НБУ про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій та операцій з ощадними сертифікатами банку та рядом інших нормативних актів.

5) Залучені кошти банку повинні бути не лише збережені, але й повернені з приростом, який є часткою загального приросту авансованої вартості. Якщо депозитна політика комерційного банку забезпечує його сталий розвиток, її слід визнати ефективною. Саме тому нами пропонується методика оцінки ефективності депозитної політики комерційних банків, розроблена на основі ряду методик вітчизняних науковців.

2. З аналіз організації депозитних операцій в банках України на сучасному етапі визначено.

1) Аналіз банківського ринку депозитних послуг в Україні показав, що:

– проведений аналіз свідчить, що нині спостерігається ситуація, коли сума депозитів зростає за секторами економіки, у розрізі видів валют та строків погашення, а вартість за їх користування зменшується. На протязі 2016 – 2023 року п обсяг депозитних коштів на рахунках банківської системи за різними секторами економіки зріс у три рази;

– при цьому строкові депозити втрачають свою популярність, що пов'язано із низькою премією за строковість, отож частина коштів на поточних рахунках клієнтів зростає. Порівнюючи середньорічні процентні ставки за депозитами юридичних та фізичних осіб, зауважимо, що ставки для корпоративних клієнтів по банківській системі України вище, ніж ставки домашнім господарствам, в 2023 році процентна ставка для строкових вкладів юридичних осіб в середньому по банківському сектору складала 10,6%, а по вкладам фізичних осіб – 8,3%;

– за свідченнями Національного банку України, привабливіші процентні ставки за гривневими депозитами у порівнянні з валютними депозитами сприяли збільшенню коштів у вклади в національній валюті. Як наслідок, частка гривневих коштів на вимогу за досліджуваний період зросла значно більше, ніж вклади в іноземній валюті.

2) Аналізуючи стан депозитних операцій АТ КБ «ПриватБанк», визначено:

– АТ КБ «ПриватБанк» є лідером банківського ринку країни. Станом на початок 2024 року частка АТ КБ «ПриватБанк» в банківській системі складає: за обсягом активів – 25%, з них за обсягом наданих кредитів клієнтам – 13,9 %; за обсягами зобов'язань – 23,0%, з них за обсягом залучених коштів клієнтів – 22,6 %; за обсягами власного капіталу – 28,1%; за кількістю відділень – 22%;

– показники прибутковості банку були вищими за показниками в цілому по банківській системі України. Таким чином, можна стверджувати, що АТ КБ «ПриватБанк» є високоприбутковим та високорентабельним банком;

– аналіз структури депозитних коштів банку показав, що

а) кошти клієнтів банку складаються станом на початок 2024 року складаються з коштів фізичних осіб на 72% і коштів корпоративного сектору на 28%, за досліджуваний період кошти юридичних осіб зросли на 7 в.п., а фізичних осіб знизились на такий же відсоток;

б) в коштах на вимогу станом на 2024 рік також переважають кошти фізичних осіб (31,5% кошти корпоративних клієнтів, 68,5% - кошти домогосподарств);

в) структура строкових депозитів АТ КБ «ПриватБанк» станом на початок 2024 року складається з 85% вкладів фізичних осіб, та 15% вкладів юридичних осіб. За досліджуваний період частка вкладів фізичних осіб знизилась на 5 в.п., вкладів корпоративних клієнтів зросла на 5%;

г) за галузями економіки, більшу частку коштів на депозити АТ КБ «ПриватБанк» залучає зі сфери послуг –38,6 % станом на початок 2024 року, на другому місці – виробництво (25,2 % станом на початок 2024 року), на третьому – торгівля (23,1% станом на початок 2024 року). За досліджуваний період (з 2019 року по 2023 рік) структура коштів корпоративних клієнтів за галузями економіки не змінилась;

д) АТ КБ «ПриватБанк» має не тільки найбільшу частку вкладників – фізичних осіб в банківській системі України, но й самий великий за розміром депозитний портфель домогосподарств. Так, обсяг коштів фізичних осіб, що розміщені в банку станом на початок 2024 року складає 37% депозитного портфелю домогосподарств банківської системи і 29% депозитного портфелю домогосподарств банківської системи в іноземній валюті.

е) АТ КБ «ПриватБанк» пропонує своїм корпоративним та індивідуальним клієнтам різноманітні депозитні продукти.

З) Аналіз ефективності депозитної політики АТ КБ «ПриватБанк» свідчить, що ва є ефективною. За рейтингом лояльності вкладників на початок 2024 року АТ КБ «ПриватБанк» займає третю позицію серед 63 банків України поступаючись таким банкам як АТ «Укрсиббанк», АТ

«Райффайзен Банк Аваль». Не зважаючи на високий рівень організації депозитних операцій в АТ КБ «ПриватБанк» вони потребують подальшого удосконалення.

3. Досліджуючи удосконалення організації надання депозитних послуг в банках України, зазначимо.

1) З послабленням валютних обмежень у липні 2022 року фізичні особи отримали можливість купувати іноземну валюту для розміщення в банках строкових депозитів, тому строкові депозити в іноземній валюті почали зростати. Банки зберігають усі валютні кошти, залучені від населення у високоякісних ліквідних активах. Збільшення частки зарплати військових у сукупних доходах і заощадженнях населення визначено концентрацію притоку державних коштів у державних банках, які обслуговують відповідні облікові записи. Також значно зріс попит фізичних осіб на державні цінні папери, але обсяги цих інвестицій ще досить малі порівняно з іншими заощаджувальними інструментами.

2) Водночас банківський депозит користується попитом у фізичних осіб, оскільки є менш ризиковим інструментом порівняно з іншими інструментами інвестування. Це пояснюється, перш за все, існуванням Фонд гарантування вкладів, до якого входять усі українські банки. Долучився і АТ «Ощадбанк». Залучення коштів громадян на депозити є актуальною та важливою справою, адже завдяки цьому кошти, які раніше були поза господарським обігом, починають «рухатися» і працювати не тільки на їхнього власника, а й для економіки країни, для поповнення державного бюджету за рахунок пасивних доходів та податку, розширюють кредитні можливості банківської системи тощо.

3) Загалом, кожен банк зацікавлений в збільшенні обсягу депонованих коштів, які тимчасово перебувають у його розпорядженні. Для цього йому потрібно постійно вдосконалювати існуючі та впроваджувати нові форми та методи роботи з клієнтами, залучати різні категорії інвесторів шляхом проведення науково-аналітичної роботи, активно використовують маркетинг,

проводити рекламні кампанії, розширювати ділові контакти з клієнтами тощо.

4) За результатами проведеного в роботі дослідження стану розвитку в депозитного ринку в Україні пропонуємо наступні пріоритетні напрямки вдосконалення банківських депозитних операцій, в тому числі і в АТ КБ «ПриватБанк»:

- відновлення довіри вкладників в банках: посилення безпеки внесків коштів через вдосконалення законодавчого регулювання; забезпечення фінансової стабільності і надійності банків; систематичний моніторинг банківської діяльності.

- модернізація депозитних продуктів на основі сучасних запитів: підвищення рівня обслуговування клієнта, забезпечуючи максимально зручні форми депозитного обслуговування; впровадження та оновлення сучасних нових цифрових технологій в банківський сектор.

- стимулювання інтересу клієнтів до розміщення коштів на депозитах: комплексне обслуговування клієнтів шляхом надання додаткових видів послуг для депозитів; застосування маркетингових методів мотивації клієнтури.

Реалізація запропонованих заходів щодо вдосконалення депозитних операцій призведе до збільшення строкових, стабільних депозитів у ресурсній базі банків, а це, відповідно, сприятиме збільшенню ефективності банківської системи в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мулик Т. О. Аналіз депозитних операцій банків: стан, проблеми та вдосконалення. *Modern Economics*. 2021. № 28(2021). С. 66-75. URL: [https://doi.org/10.31521/modecon.V28\(2021\)-11](https://doi.org/10.31521/modecon.V28(2021)-11). (дата звернення 30.03.2024)
2. Бартош О. М. Депозити фізичних осіб: проблеми сьогодення. *Ефективна економіка*. 2017. №5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5599> (дата звернення 30.03.2024)
3. Демчук Н. І., Довгаль О.В., Владика Ю.П. Банківські операції: навч.посіб. Дніпро: Пороги. 2017. 461 с.
4. Кучерук І. В. Депозитні операції комерційних банків України, їхня організація та депозитна політика. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2012. № 12. С. 93-97.
5. Литовченко О. Ю., Лихольот Н. І. Теоретичні підходи до визначення сутності управління депозитними операціями банку . URL: http://www.rusnauka.com/15_APSN_2011/Economics/1_86794.doc.htm (дата звернення 30.03.2024)
6. Котковський В. С., Неізнестна О. В. Банківські операції: навчальний посібник. К.: Кондор, 2011. 498 с.
7. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р., URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 30.03.2024)
8. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій та операцій з ощадними сертифікатами банку : затверджене Постановою Правління НБУ №516 від 03.12.2003 р., URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03#Text> (дата звернення 30.03.2024)
9. Про банки та банківську діяльність. Закон України № **2121-III** від .7.12. 2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2121-14> (дата звернення 30.03.2024)
10. Череп А.В., Андросова О.Ф. Банківські операції: навч. посіб. Київ: Кондор, 2008. 410 с.

11. Тиркало Р.І. Банківська справа: навчальний посібник. Тернопіль: Карт-бланш, 2001. 314 с
12. Герасимович А.М., Алексеєнко М.Д., Парасій-Вергуненко І.М. та ін. Аналіз банківської діяльності: підручник. 2-ге вид., без змін. Київ: КНЕУ, 2006. 600 с.
13. Колодяжна Т.В., Бакуменко Т.О. Економічна сутність та класифікація депозитних операцій комерційних банків. *Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського*. 2018. Випуск 22. С. 802 - 805
14. Гроші та кредит : підручник за ред. М. Савлука. 6-те вид. Київ : КНЕУ, 2011. 589 с.
15. Коцовська Р., Павлишин О., Хміль Л. Банківські операції : навчальний посібник. Київ : УБС НБУ ; Знання, 2010. 390 с
16. Банківська система: навчальний посібник за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с.
17. Продан М. В. Депозитні ресурси як основа успішної діяльності банків: теоретичний аспект, реалії і трансформації в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Випуск 23, частина 2. С. 75 - 82
18. Ситник Н. С., Янісів Ю. В. Сучасний стан та тенденції розвитку депозитних операцій «ПриватБанку». *Ефективна економіка*. 2021. №6. URL: DOI: 10.32702/2307-2105-2021.6.1 (дата звернення 30.03.2024)
19. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/435-15> (дата звернення 31.03.2024)
20. Закон України «Про платіжні послуги» від 30.06.2021 року за № **1591-IX**. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1591-20> (дата звернення 30.03.2024)
21. Тищенко В.В. Система гарантування вкладів фізичних осіб як чинник економічної безпеки банківської діяльності в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. С. 88 - 92

22. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 23 лютого 2012 р. № 4452–VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text> (дата звернення: 28.03.2024).
23. Талалай Д. В., Соловйова Н. А., Розвиток вітчизняних правових засад діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2021. №2. С. 126 - 132
24. Зверяков М.І., Коваленко В.В., Сергєєва О.С. Управління фінансовою стійкістю банків: підручник. Одеса : Атлант, 2014. 485 с
25. Міловська Н.В. Нормотворча діяльність у сфері гарантування вкладів фізичних осіб в умовах воєнного часу. *Нове українське право*. 2022. Вип. 2. С. 66 - 72
26. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 01 квітня 2022 року № 2180-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2180-20#Text> (дата звернення: 01.04.2024).
27. Ковалів М. В., Єсімов С. С., Назар Т. Я. Банківське право України : навч. посібн. Львів: СПОЛОМ, 2023. 256 с
28. Заславська О.І. Оцінка ефективності депозитної політики АТ КБ «ПриватБанк». *Приазовський економічний вісник*. 2020. Випуск 1(18). С. 239 - 243
29. Національне рейтингове агенство «РЮРИК». Методика рейтингового оцінювання надійності депозитних вкладів. 2023. URL: <http://www.rurik.com.ua/documents/methodology/Deposits.pdf> (дата звернення: 01.04.2024).
30. Яровенко Г.М., Сковронська А.І. Оцінка ефективності від депозитних вкладень на основі алгоритмів нечіткого виведення. *Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського*. С. 632 - 637
31. Колеснік Я. В., Землякова І. С. Сучасний стан та перспективи розвитку пасивних операцій банківського сектору економіки України. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 34. С. 150-153.

32. Національний банк України. Статистика. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial> (дата звернення: 01.04.2024).
33. Інформаційний портал Мінфін. Індекс інфляції. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/> (дата звернення: 01.04.2024).
34. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». URL: <https://privatbank.ua/about> (дата звернення: 01.04.2024).
35. Петрик О. Політика національного банку України під час війни. *Соціально-економічні відносини в цифровому суспільстві*. 2022. №4. С. 15 - 23
36. Тарасевич Н. Окремі аспекти регулювання ліквідності банків. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2014. Вип. 3(54). С. 276–282.
37. Радченко Н. Методичні підходи до оцінки ефективності депозитної політики банку. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2014. № 3. С. 161–166.
38. Бойко С.В., Герасименко Д.Д. Зарубіжний досвід розміщення коштів фізичних та юридичних осіб на банківських депозитах. *Review of transport economics and managemen*. 2021. №6. С. 72 – 78
39. Офіційний сайт Bank of London and The Middle East («BLME»). URL: <https://www.blme.com/> (дата звернення: 03.04.2024).
40. Офіційний сайт Barclays Bank PLC. URL: <https://home.barclays/> (дата звернення: 03.04.2024).
41. Офіційний сайт Royal Bank of Canada. URL: <https://www.rbcroyalbank.com/> (дата звернення: 03.04.2024)
42. Макаренко Ю. П., Хацько В. В. Оцінка управління депозитним портфелем комерційного банку на прикладі АТ «ОТП банк». *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 1. С. 39-45.
43. Ларіонова К. Л., Донченко Т. В. Аналіз та тенденції розвитку депозитного ринку України. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2019. № 2. С. 159-167.

44. Ларіонова К., Гордєєва Т. Депозитні операції як основа успішної банківської діяльності: теоретичний аспект, реалії та перспективи розвитку в Україні. *MODELING THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMIC SYSTEMS*. 2023. №2. С. 110–119.
45. Макаренко Ю. П., Вітер К. О. Аналіз сучасного стану та тенденцій функціонування валютного ринку України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 2. С. 42-49.
46. Мельничук Н. Ю., Ковальчук С. С. Депозитна діяльність банківських установ у контексті формування їхньої ресурсної бази. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2020. № 1. С. 163–167.
47. Примостка Л., Шевалдіна В. Заощадження населення України: формування та залучення в банки: монографія. Київ : КНЕУ, 2018. 234 с.
48. Рисін М. В. Адаптація депозитної політики банків до потреб клієнтів. *Вісник університету банківської справи НБУ*. 2019. № 3 (6). С. 85-88.
49. Фостяк В., Танчак Я., Другова В., Алексєєв І., Бондарчук М. Депозитна політика банків України в умовах пандемії COVID-2019. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2021. № 3. С. 15–24.
50. Чернишова Л. І., Мунтян К. П. Управління розвитком депозитних ресурсів банку для зміцнення його кредитного потенціалу. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. № 12. С. 20–25
51. Алексєєнко М. Д. Банківські депозити: проблематика систематизації. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально орієнтованій системі управління підприємством: Матеріали II Всеукраїнської науково-практично–* 416 с.
52. Алексєєнко М. Д., Денисенко А. В. Систематизація та удосконалення класифікації банківських депозитів. *Фінанси, облік і аудит*. 2018. С. 7 – 19.
53. Клімова А. О. Депозитні операції банків України. *Науковий вісник ТДАУ ім. Дмитра Моторного*. 2019. №166. С. 165-170
54. Косова Т. Д. Аналіз банківської діяльності: навч. посібник К.: Центр учбової літератури. 2018. 485 с.

55. Потапенко А. Ю., Лучик Д. В. Правова природа договору банківського вкладу. *Актуальні проблеми правового регулювання в Україні та країнах ближнього зарубіжжя*. Матеріали XI міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 28 грудня 2021 року). –Львів. Видавництво «Растр-7». 2021. С. 248-250
56. Тисячна Ю. С. Формування депозитної стратегії банку з урахуванням стадії розвитку депозитних продуктів. *Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія і практика*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Дніпро. 2021. С. 60-64
57. Хоцяновська У. П., Шушкова Ю. В. Нормативно – правове забезпечення провадження депозитної діяльності в Україні. *Інноваційна економіка*. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 8-9 червня 2018 року). Херсон: Видавництво «Молодий вчений». 2018. С. 93 – 95
58. Копилюк О.І., Музичка О.М. Банківські операції. Центр навчальної літератури. 2020. 536 с.
59. Косар Н.С., Кузьо Н.Є., Карпій О.П. Цінова стратегія та тактика вітчизняних комерційних банків. *Причорноморські економічні студії*. 2021. №61. С. 44-49.
60. Олійник Д.І. Ресурсна база українських комерційних банків як джерело ліквідності *Банківська справа*. 2020. № 1 С. 28-35.